Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 131 JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 11, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЛИПНЯ 1997 р. Ч. 131 РІК CIV.

НАТО ПІДПИСАВ УГОДУ З УКРАЇНОЮ

Мадрид. — Тут у середу, 9-го липня, після прийняття у свої ряди трьох нових членів, лідери 16 країн-членів Північно-атлантійського оборонного союзу (НАТО) зробили ще один великий крок у напрямку охорони миру в Европі, відбуваючи небувалу вершинну зустріч з 25 іншими країнами та створили Раду евро-атлантійського партнерства. Крім того, НАТО підписав окрему угоду з Україною.

Членами новоствореної організації стали 16 країн НАТО, новоприйняті Мадярщина, Польща і Чеська Республіка та 25 інших країн, починаючи від невтральних Швеції та Швайцарії до Таджикістану та інших республік колишнього СССР. Американський президент Билл Клінтон назвав це „зустріччю накреслення майбутньої свободи і безпеки", а генеральний секретар НАТО, Гавіє Соляна заявив, що „це ще один крок у напрямку нашої мети — об'єднаної, вільної та демократичної Европи".

На цій утворюючій зустрічі 44 країни-члени Ради евро-атлантійського партнерства не робили жодних рішень, а радше зосередили свою увагу на тому в який спосіб можна використати це партнерство щоб запобігти будьяким кризам і покращити регіональну співпрацю.

Беручи до уваги ці дві події під час вершинної зустрічі у Мадриді, президент Б. Клінтон висловився, що, поширивши НАТО, союз став сильнішим і готовим на зустріч викликам нового століття, а створюючи Раду евро-атлантійського партнерства змінено зв'язки з партнерами НАТО в ім'я миру.

Як згадано, в Мадриді НАТО підписав окрему угоду співпраці з Україною, даючи їй право на спеціальні стосунки, дуже подібні до тих, що в травні були підписані з Росією, згідно з якими вона має право голосу, але не має права вето у справах НАТО.

Український президент Леонід Кучма назвав цю подію такою ж історичною, як прийняття в члени трьох нових держав.

ПРЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ, РУМУНІЇ ТА МОЛДОВИ ПІДПИСАЛИ УГОДУ

Київ (Р. Р.). — Як повідомляє „Інтерфакс-Україна", в Ізмаїлі на Одещині закінчилися дводенні переговори президентів трьох держав — України, Румунії та Молдови.

Президент України Леонід Кучма на пресовій конференції повідомив, що під час зустрічі з президентами Румунії та Молдови в головних питаннях співробітництва погляди співпадали: Е. Константінеску і П. Лучинський виявили готовість і зацікавлення поглиблювати співпрацю з Україною та взяти участь у створенні єврорегіону, спільних вільних економічних зон та архітектури европейської безпеки. На думку Президента України, зустріч в Ізмаїлі відкриває широкі перспективи для економічної співпраці та вирішення політичних проблем.

Л. Кучма, Е. Константінеску та П. Лучинський підписали заяву про співпрацю в питаннях боротьби з організованою злочинністю, а також комюніке про співпрацю для зміцнення стабільности, довір'я і безпеки в країнах Центральної і Східної Европи. Домовлено також про створення вільних економічних зон, транспортових коридорів та европейських реґіонів „Нижній Дунай" і „Верхній Прут". Домовлення включають право кожної з держав самостійно вибирати способом зміцнення національної безпеки і самостійно вирішувати питання про приєднання до міжнародних бльоків.

Президенти трьох держав вирішили зустрічатися не менше одного разу на рік, активізувати зустрічі на рівні керівників урядів, заохочувати торгівлю та інші види співпраці.

Почалися переслухання про незаконність передвиборчих датків

Вашінгтон. — Тут у вівторок, 8-го липня, Сенатська комісія урядових справ під головуванням сен. Фреда Томпсона, республіканця з Теннессі, розпочала переслухання в справі незаконних датків на виборчу кампанію кандидатів Демократичної партії включно з президентом Биллом Клінтоном і віцепрезидентом Ал Гором. Головною постаттю в збиранні цих незаконних датків є американець китайського походження Джан Гуанг, який досі відмовлявся зізнавати в цій справі без попереднього запевнення його недоторканости.

Крім того ця справа з дня на день починає ставати більш складною, зокрема після того коли сен. Ф. Томпсон повідомив, що слідчі його комісії викрили міцні докази зловісної змови китайського уряду вплинути на минулорічні американські вибори. І саме тут Дж. Гуанг мав відіграти важливу ролю. Зразу після цього повідомлення найстарший стажем демократ у цій комісії сен Джан Гленн з Огайо сказав, що адвокат Дж. Гуанга поінформував його про згоду свого клієнта зізнавати перед комісією. Одначе Дж. Гуанг найперше вимагає запевнення недоторканости у звинуваченнях переступлення ним виборчих законів щодо збирання фондів, а тоді готовий зізнавати на всі інші звинувачення висунуті проти нього — що він агент ворожої країни, заангажований у розвідці та що незаконно передавав їм секретні відомості.

У висліді цих повідомлень комісія одноголосно вирішила найперше почати переговори з його адвокатом Тай Коббом.

Одначе не всі члени комісії є за тим, щоб Дж. Гуангові запевнити недоторканість, а це komплікує справу. Крім того, беручи до уваги слова сен. Ф. Томпсона про відкриті докази змови та можливість причетности в цьому Білого Дому, надає цій справі зовсім іншого напрямку, котра може мати поважні наслідки.

Американці залишають Камбоджу

Токіо. — Американський військовий корабель з морськими піхотинцями вийшов з бази Сасебо в Японії і прямує до камбоджійських берегів, щоб евакувати 1,500 американських громадян з країни, в якій почалася громадянська війна.

Понад десять членів королівської родини залишили камбоджійську столицю, яка повністю перебуває під контролею військ другого прем'єр-міністра Гун Сена, котрий позбавив влади Нородома Ранаріддга, свого колишнього партнера в межах правлячої коаліції.

Н. Ранаріддг залишив Камбоджу ще минулої п'ятниці і прилетів до Парижу в той самий час, як Г. Сен звинуватив його в таємній змові з підпільними формаціями 'червоних хмерів'э. Батько Н. Ранаріддга, камбоджійський король Нородом Сіянук, вже давно перебуває в Китаї, де його продовжують лікувати.

У Державному департаменті ЗСА відбулася зустріч з амбасадором Камбоджі, під час якої було з'ясовано наставлення американської сторони. Офіційний представник департаменту Ніколас Бирнс заявив в імені Адміністрації, що „в Камбоджі, з точки зору ЗСА, повинні вільно діяти всі політичні партії, включно з партією Ранаріддга, і не пізніше 1998 року там мусять відбутися свобідні вибори, однак разом з цим лідери 'червоних хмерів' не повинні відігравати ніякої ролі в камбоджійській політиці".

ОПУБЛІКОВАНИЙ В СЕРЕДУ, 9-ГО ЛИПНЯ, звіт вказує, що ріст економіки ЗСА спричинив значне збільшення податкових платностей, котрі можуть зліквідувати дефіцит державного бюджету вже у 1998 році, без того щоб міняти дотеперішню державну політику. Газета „Вашінгтон Пост" цитує, що червневий звіт платностей податків був настільки великим, що існує можливість зменшення державного дефіцит у цьому фінансовому році, котрий закінчується 30-го вересня до суми 45 блн. дол.

Домагаються повернення моряків на батьківщину

Київ. — 8-го липня президія Центрального комітету профспілки працівників рибного господарства звернулася до Президента посприяти у негайному поверненні на батьківщину риболовецької бази „Восток", арештованої військовою владою Марокко за борги компанії „Антарктика".

Як уже інформовано, судно втекло з-під багатомісячного арешту до Канарських островів, оскільки морякам почали загрожувати хвороби і смерть. Перед тим риболови надіслали листа до державних органів України з проханням допомогти.

Президія, в засіданні якої брали участь перший заступник міністра рибного господарства Володимир Бондаренко і головний консультант Управління внутрішньої політики Адміністрації президента Ігор Кравчук, висунула також вимоги притягнути до судової відповідальности винних у заборгованості і порушенні термінів перебування моряків у відкритих водах.

Арешт і затримка українських моряків у чужих портах за борги компаній стали звичайним явищем. Олександер Сорокін, президент Чорноморського християнського центру „Місія для мореплавців", сказав, що у багатьох випадках компанії ставляться до своїх моряків з цинізмом і безвідповідальністю.

Смертність в Україні зростає

Київ. — За останні шість років населення України зменшилося на 1 млн. 180,000 осіб і ця цифра до кінця століття подвоїться, згідно з доповіддю міністра охорони здоров'я Андрія Сердюка, яку він зробив 8-го липня на Дні Уряду.

„Порушений балянс смертности і народжуваности викликає демографічні диспропорції, низьку середню тривалість життя, яка сьогодні в Україні становить для чоловіків 61.2 року, жінок — 72.7 року; останній показник найразючіше характеризує незадовільний рівень здоров'я нації. В середньому по Европі цей показник на 8-10 років вищий", — стверджено у звіті під назвою „Про стан справ у системі охорони здоров'я та перспективи її розвитку".

Міністер зазначив, що майже чверть усіх смертей стається серед працездатного населення. Найбільше вражає, однак, небувала смертність серед чоловіків, яка є найвищою у світі. Серед померлих у працездатному віці чоловіки становлять 81 відс. Причинами їхньої смерти є „травми і нещасні випадки, хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, хвороби органів травлення та дихання".

Перший заступник голови Верховної Ради Олександер Ткаченко, який головував на сесії, сказав так про почуте: „Я ще раз переконався у тому, що жодна війна — чи то 1914 року, чи то 1918, чи то 1941-45 років — не нанесла такої шкоди генофондові української нації, як так звані реформи 90-их років".

Депутат Наталія Вітренко, яка є також головою Прогресивної Соціялістичної Партії, закликала віддати під суд Кабінет Міністрів, розпустити парлямент і призначити нові вибори. Голова Комітету у закордонних справах і зв'язках з СНД Борис Олійник запропонував повернутися до безкоштовної медичної системи.

Діючий прем'єр Василь Дурдинець спробував заспокоїти депутатів, заявивши, що Уряд розуміє проблеми в охороні здоров'я і працює над створенням фінансових передумов для забезпечення конституційного права людей на життя. Він побіцяв також, що не буде „бездумного зменшення" лікарів та шпиталів.

Школярі з України змагатимуться в Олімпіяді фізики

Торонто (Амбасада України). — Від 13-го до 20-го липня ц. р., в Судбурах, Онт., відбудеться 28-ма Світова олімпіяда фізики для учнів середніх шкіл. Змагуни з понад 50 країн світу візьмуть участь у цих змаганнях, в тому числі п'ять з України.

Україна бере участь в цій Олімпіяді від 1992 року. Члени української дружини гідно репрезентували свою країну в попередніх змаганнях. В 1992 році в Гельсінкі, Фінляндія, українська дружина здобула третє місце за Китаєм і Росією. Наступного року в Вілліямсбурзі, ЗСА, українські змагуни здобули одну золоту, дві срібні та одну бронзову медалі, і загально сьоме місце, одне вище від збірної Америки. В 1994 року в Пекіні, Китай, молоді українці взяли шосте місце, коли їх сусіди з Росії взяли восьме. В змаганнях 1995 року в Канбері, Австралія, українці одержали одну срібну і дві бронзові медалі. Від того року організатори Олімпіяди оголошують лиш індивідуальні осяги і не подають вислідів за державами. Минулорічні змагання з Ослью, Норвегія, принесли учасникам з України одну золоту, одну срібну та одну бронзову медалі.

Цьогорічний склад української дружини вибрали на підставі крайових змагань весною цього року. У висліді українська держава складається з таких змагунів: Константина Захаренка (17 р.) з Жовтих Вод, Олександра Соловйова (17 р.) з Києва, Богдана Лозинського (17 р.) зі Львова, Андрія Дідовича (16 р.) з Вінниці та Олега Мірошниченка (15 р.) з Дніпродзержинського. Змагуни прибудуть до Канади у супроводі трьох керівників, а саме Ігоря Пінькевича, професора фізики Київського Університету, Олександра Ляшенка з Інституту Змісту і Методів Навчання та Бориса Камінського з Міністерства Освіти України, яке покриває кошти подорожі до Канади.

Після закінчення Олімпіяди в Судбурах, змагуни та їхні супроводжуючі відвідають Торонто від 21-го до 27-го липня. Відвідини спонзорує Канадське Товариство Приятелів України, яке робить заходи розмістити гостей по українських родинах. Додаткові інформації можна отримати у проф. Юрія Даревича, ч. тел. (905)848 6997, факс (905)270 1530, або в канцелярії КТПУ, ч. тел. (416)964 6644.

СФУЖО дістала консультативний статус в ЮНІСЕФ

Торонто (СФУЖО). — Канцелярія Світової Федерації Українських Жіночих Організацій дістала повідомлення від ЮНІСЕФ, що СФУЖО прийняли в члени цієї престижевої організації, тобто СФУЖО дістала консультативний статус в ЮНІСЕФ. Привілей цей можна дістати тільки тоді, коли дана НДЖО організація має консультативний статус в ЕКОСОК (Економічна і Соціяльна Рада) в ООН.

Головна квартира ЮНІСЕФ буде передавати до СФУЖО всі біжучі інформації, зарядження та рішення, як також представниці СФУЖО матимуть змогу брати участь у засіданнях Екзекутиви. Представниці СФУЖО братимуть участь у праці ЮНІСЕФ в Ню Йорку та Женеві.

В річних нарадах Екзекутиви ЮНІСЕФ від 2-го–6-го червня в Ню Йорку вже взяли участь представниці СФУЖО: Оля Ставнича, Олена Процюк і Ірина Куровицька. Головною темою нарад була перевірка, що зроблено і що прогресує праця після світових вершинних нарад у справі дітей. В часі нарад О. Ставнича мала ділову зустріч з міністром сім'ї і молоді України Сюзанною Станік.

АЛЬМАНАХ УНС'98

Редакція „Свободи" приймає матеріяли до Альманаху УНСоюзу на 1998 рік, в якому припадають такі роковини, як 200-ліття появи „Енеїди" Івана Котляревського, 80-ліття проголошення Четвертого Універсалу в Києві, 150-річчя заснування Головної Руської Ради та інші. Статті на ці та інші теми редакція прийматиме до розгляду до 15-го вересня ц. р. — **Ред.**

В Україні

(З інформацій УНІАР)

БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД МОЛОДІ ЗРОСТАЄ

КИЇВ. — 8-го липня у Верховній Раді відбувся День Уряду, на якому стверджено, що багато молодих людей є безробітними. „Стан фіксованого ринку праці в Україні характеризується різким зростанням чисельности незайнятого населення, і в тому числі молоді, яка звертається до державної служби зайнятости за сприянням у працевлаштуванні", — сказано в інформації, підготовленій Міністерством Освіти і Міністерством Праці. Не працюють і не навчаються майже 21,000 випускників неповної середньої школи і не має праці третина тих, хто закінчив вищі навчальні заклади. Кабінет Міністрів зазначив, що це свідчить про відсутність надійного механізму замовлення кадрів працедавцями. Ситуацію намагаються виправити програмами, випрацюваними Міністерством у Справах Сім'ї та Молоді за участю інших відомств. Зокрема є вже проєкти національної комплексної програми „Молодь України"; програми соціяльної адаптації та включення до праці неповнолітніх, які звільнилися з місць позбавлення волі і програми поліпшення становища дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків.

СЛОн ЗАХИЩАТИМЕ ІНТЕЛЕКТУАЛІВ І РОСІЙСЬКУ МОВУ

КИЇВ. — Інтелігенція і російська мова в Україні мають тепер нового захисника в особі нещодавно створеної партії під назвою Соціяльно-Ліберальне Об'єднання (СЛОн). „Політика України сьогодні не дотягує до інтелектуального рівня українців", — заявив один з лідерів цієї партії Володимир Гриньов, який є також головою „Міжрегіонального бльоку реформ". Новостворена партія, проголосила намір захищати „інтелектуальне ядро держави" і виступила за надання російській мові статусу офіційної. До об'єднання вже ввійшли акторка Лариса Кодочникова, композитор Володимир Бистряков і колишній міністер оборони Валерій Шмаров.

ШАХТАРІ ВИМАГАЮТЬ ПЛАТЕНЬ

ЛУГАНСЬКЕ. — 8-го липня 155 страйкуючих краснодонських гірників пішки прибули до Луганського з метою пікетування обласної адміністрації. Вони вимагають ліквідувати дев'ятимісячну заборгованість у заробітній платні і мають намір домогтися звільнення з посту генерального директора компанії „Краснодонвугілля" Василя Городовського, який всупереч наказові міністра вугільної промисловости продовжує керувати компанією.

ЗНАЙДЕНО УБИВЦІВ Є. ЩЕРБАНЯ

КИЇВ. — Тут у вівторок, 8-го липня, газета „Всеукраїнські Відомості" повідомила, що міністер внутрішніх справ України Юрій Кравченко поінформував на засіданні Кабінету Міністрів про результати розслідування вбивства депутата Євгена Щербаня. Міністер сказав, що імена винних у вбивстві встановлено і що вбивство не має жодного політичного забарвлення. За словами Ю. Кравченка, йдеться про виключно фінансові конфлікти з конкуруючими кланами.

Г. ОМЕЛЬЧЕНКО ДОВІРЯЄ СУДОВІ

КИЇВ. — Голова парляментарного Комітету боротьби з корупцією і організованою злочинністю Григорій Омельченко вирішив віддати себе в руки правосуддя. У зв'язку з порушенням 19-го квітня проти нього карної справи генеральним прокурором Григорієм Ворсіновим, Омельченко звернувся до депутатів Верховної Ради з проханням скерувати справу в суд. За словами Г. Омельченка, його хочуть звинуватити у злочинах, яких він не вчинив, при чому, не за вироком суду, а на підставі постанови прокурора. Г. Омельченко вірить, що суд встановить правду. Як уже інформовано, 43 депутати українського парламенту висунули звинувачення і проти самого генерального прокурора Г. Ворсінова.

У КРИМУ НОВИЙ ГОЛОВА ФДМ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Виконуючий обов'язки прем'єр-міністра України Василь Дурдинець підписав постанову про призначення Валерія Горбатова на пост голови Фонду державного майна Криму. Його кандидатуру запропонував голова Ради Міністрів Криму Анатолій Франчук, а В. Дурдинець погодив з кримським парламентом. Попереднього голову ФДМ Криму Олексія Головізіна було вбито невідомими. В. Горбатов є депутатом кримського парламенту, а з березня 1994 року до січня 1996 року був представником Президента України в Криму.

КОМІСІЮ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ ОЧОЛИВ Л. КРАВЧУК

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма підписав указ про адміністративну реформу та про створення комісії, яка займатиметься проведенням такої реформи в Україні. Головою комісії призначено депутата Верховної Ради, колишнього Президента України Леоніда Кравчука. На запитання журналістів Л. Кравчук відповів, що „йдеться про науково продуманий концептуально вивірений модель" адміністративної системи.

У СВІТІ

У КАМБОДЖІ МОЖЛИВОСТІ громадянської війни збільшуються з дня на день, зокрема після того, коли вояки — прихильники другого прем'єр-міністра Гун Сена почали у вівторок, 8-го липня, нагінку на членів його політичної опозиції. Кгю Софек дорадник Гун Сена, котрий у дводенній збройній боротьбі минулого кінця тижня захопив владу в країні сказав, що найбільшого суперника нового керівника держави, міністра внутрішніх справ Го Сока зловлено та страчено. Го Сок був одним із п'ятьох важливих опонентів Гун Сена, котрих він наказав зловити та ув'язнити. Однак закордонні дипломати уважають, що і тих чотирьох може стрінути подібна до Го Сокової доля. ЗСА гостро скритикували це збройне захоплення влади Гун Сеном у Камбоджі.

В АМЕРИЦІ

ЛІКАРІ З МЕЙО КЛІНІКИ У РОЧЕСТЕРІ, Мінн., та медичної клініки у Фарґо, Північна Дакота, заявили у вівторок, 8-го липня, що рідкісна недуга серця появилася у 24-ох жінок, які заживали дуже популярну в ЗСА комбінацію двох дієтичних пілюль. Ці досі зовсім здорові жінки, заживали комбінацію дієтичних пілюль фенфлюрамін і фентермін, чи як їх популярно називають фен-фен, почали хворіти рідкісними, але поважно-небезпечними вадами серцевих клапанів. Заява згаданих лікарів є настільки поважною, що спонукала Державне управління харчів і ліків вислати до всіх лікарів в країні перестороги у цій справі з попередженням бути на сторожі появи цієї захворювань з їх пацієнтов.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486.
UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Літні міркування

Звичайно після Дня Незалежности наступає в ЗСА офіційний літній сезон, що на два місяці сповільняє темп життя, запрошує до відпочинку, а при цьому дає так рідкісний тут час до роздуму, застанови, а може часом і до витягнення із тих роздумів консеквенцій та постанов, що будуть зобов'язувати і на дальше майбутнє.

Розуміється, тут кожен по-накшому „відпочиває", що залежне також від віку та зацікавлень.

Одні подорожують, інші займаються, спортом, ще інші шукають товариського життя. Але все ж таки більшість людей старається знайти спокійніший затишок серед природи і зайнятися іншими справами, як в часі року. Одним із улюблених зайнять літнього відпочинку є таки читання, на яке звичайно не стає часу, а передусім спокою.

Але сьогодні зачинаємо застановлятися чи це читання книжок далі залишилося таким конечним атрибутом літнього відпочинку, як і взагалі чи стоїть воно далі на такому важливому місці у житті звичайної людини? І чи стоїть воно на такому передовому місці в нашій громаді?

Про загальний заник читання і зацікавлення книжками ми писали вже не один раз на шпальтах нашого щоденника. Він особливо помітний від часу популяризації комп'ютерів та інтернетів. Раз-у-раз читаємо в американській пресі про завмирання книгарень, ось тими днями повідомили, що замикається на два роки найбільш популярна публічна бібліотека в Ню Йорку і щораз більше книжок, зокрема відомих широко, можна купити у формі стрічки для слухання в часі їзди автом чи при іншій нагоді.

Але нас цікавить не тільки завмирання цієї найбільш підставової культурної звички серед американського населення, а радше невідрадний стан потреби книжки, і це української книжки, серед нашої спільноти. Тут маємо на думці передусім нашу спільноту на поселеннях, де потреба книжки стає на щораз дальшому пляні, а що вже тут говорити про появу нових книжок на нашому культурному ринку.

Ціле щастя, що від декількох років ми можемо радіти виданнями з України, спостерігаючи при тому, у як великих накладах ці видання появляються. Значить, в Україні все ще книжка являється одною з перших культурних потреб, а брак серед населення найновіших технічних здобутків допомагає дальшому плеканні традиційного читання.

Для нас, однак, цікаво також слідкувати, що появляється друком та що розходиться тепер, коли саме ця частина населення, що прагне книжки, не має на її купно грошей. Завважуємо серед книжок, що напливають з України, багато передруків, багато історичних розвідок, споминів, зате скупо тепер із новими белетристичними появами, як і обмежене число того роду письменницьких творів, що їх можна зарахувати до „красного письменства". Ще гірше представляється справа нового красного письменства серед нас, що ще декілька років тому назад були джерелом, і то майже єдиним, нових не писаних під диктат літературних творів українською мовою.

Хочемо вірити, що українська література знаходиться тепер у переходовому періоді, бо більшість її письменників чи потенціяльних творців літературного жанру пішли в політику і будівництво молодої української держави, що можна завважити, знаючи прізвища та минуле декого із провідних мужів. Але... не хлібом єдиним, а ми скажемо: не єдиною політикою можна постійно живитися. Потрібно також дещо для інтелекту, а і для духової розради. Це особливо відчувається у літні місяці, коли є час подумати також про свої інтелектуальні потреби.

Серед них книжка все ще таки стоїть на передовому місці, а брак доброї книжки для тих, що ще вміють і люблять читати та бажають читати в рідній мові, — це прогалина, яку важко заступити, навіть у добі технології.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Р. Л. Хомяк

ПОРТРЕТ ПРЕЗИДЕНТА

Навіть якщо вам пощастило бути учасником трьох бенкетів на честь Леоніда Кучми у кращих залях Ню Йорку чи Вашінґтону, навіть якщо ви мали привілей бути на авдієнції у Президента України, все одно можна зробити припущення, що ви не знаєте Леоніда Кучми з села Чайкине на Чернігівщині так добре, як його знає київський журналіст Юрій Луканов. При чому Луканов навіть не зустрічався сам-на-сам з Президентом.

Юрій Луканов — автор книжки „Третій Президент. Політичний портрет Леоніда Кучми" (Київ, В-во, „Такі Справи", 1997, 157 сторінок).

Він журналіст, і мотивацією написання книжки була його звичайна журналістична цікавість. Що він за один, цей Леонід Кучма, який 1994 року став Президентом України, перемігши більш знаного Леоніда Кравчука? (До речі, назва книжки Луканова обурила колишнього Президента Кравчука, бо Луканов вирішив рахувати президентів України від Михайла Грушевського і таким чином пересунув Кравчука з першого на друге президентське крісло).

Книжка „Третій президент" написана виключно на базі публікованих джерел (переважно газетних матеріялів) і на розмовах з політичними діячами, які мали можливість спостерігати Леоніда Кучму зблизька. Те, що автор не науковець і не політолог, а журналіст, і то з досвідом у совєтській системі, післясовєтській і західній, дало йому рідкісну перспективу і він намалював портрет Президента в особливо чіткому й цікавому жанрі. (Луканов працював в „Молоді України" до періоду „перебудови" і під час перебудови; був керівником пресової служби Народного Руху України; відбув стажування у ЗСА і в Канаді; співпрацює з західними й українськими засобами масової інформації).

Відкриття

І це нічого, що він не записав на магнітофонну плівку 30 чи 50 годин розмов з Леонідом Кучмою, бо ледве чи в таких розмовах він зробив би відкриття, яке він зробив, переглядаючи архіви Центрального Комітету Комуністичної Партії України, а саме: „Леонід Кучма виступив за незалежність України раніше від Руху і трохи пізніше від Української Гельсінкської Спілки, яка складалася переважно з дисидентів" (15 стор.).

У лютневому пленумі 1990 року ЦК КПУ брав участь товариш Кучма як директор „Південмашу". „Керівника такого гігантського підприємства, — пояснює автор, — запрошували на наради політичного керівництва найвищого рівня". Це був час, коли монопольна Компартія була на порозі втрати своєї монополії, перед багатопартійними виборами 1990 року — п'ять місяців до проголошення державного суверенітету Української ССР, півтора року до проголошення незалежности України. ЦК КПУ не збирався зрікатися своєї монополії без боротьби. Наприклад, у стенограмі пленуму Луканов знайшов таку перлину у виступі першого комуніста УССР Володимира Івашка: „Комуністи армії, органів КДБ, міліції, прокуратури зроблять все необхідне, щоб дати по руках тим, хто хотів би внести розбрат у народ нашої республіки".

Або, як приклад того, що говорили в народі, коли ще був „Союз напорушний", мовляв, „коли в Росії стрижуть нігті, в Україні рубають пальці": „На тому ж пленумі І.І. Трушляков, директор Миколаївського заводу, заявив: „Наша республіка, ЦК Компартії України, Верховна Рада УРСР могла б показати приклад Союзові в наведенні порядку, дисципліни, припиненні всіх цих антирадянських явищ".

Або осторогу „інтерна-ціоналіста" Юрія Єльченка про те, що „ідейні вороги" почали наступ „на вирішальній ділянці фронту... проти Комуністичної Партії, намагаючись позбавити її... цементуючої і спрямовуючої ролі", і пропозицію дніпропетровського партійного „боса" М. К. Задої, „запровадити своєрідний надзвичайний стан".

На тому ж пленумі, за закритими дверима ЦК, виступив Леонід Кучма і заявив, що „першим декретом оновленої Верховної Ради", — до якої він в той час кандидував, — „повинен бути декрет про повний економічний і політичний суверенітет України як держави" (18-19 стор.). Тоді на такий виступ міг би собі позволити хіба тільки директор Південмашу — „держави в державі".

Юрій Луканов зазначує, що цитуючи цей виступ, він не збирався „робити з Леоніда Кучми такого собі дисидента". Сам Кучма не говорив про це у публікованих інтерв'ю, ані у передвиборчих дебатах. У 1990 році Л. Кучма ще був добрим партійцем і в пресі про нього могли писати як про „вірного ленінця". Тоді його турбувала ситуація, в якій знайшла себе Комуністична Партія, і в нього були свої погляди, які він не боявся висловлювати. На цьому ж пленумі він порівняв Компартію до капітана, „який посадив корабель на мілину", і розв'язку проблеми корабля — України він бачив у повному економічному й політичному суверенітеті.

І це вміння мати і висловлювати свої погляди Л. Кучма проявляє як Президент, наприклад, у стосунках з Росією. Він завжди був і є за добрі стосунки з великим сусідом, але тільки на базі рівности. У 1995 році у Москві він не піддався тискові президента Боріса Єльцина, який шантажував його величезним боргом України перед Росією. Після цього він так виснив своє становище газетній кореспонденції: „Бувають ситуації, коли я не можу реаґувати просто як Кучма. Я — Президент України. За моєю спиною 52-мільйонний народ. У такі хвилини особливо відчуваєш, як важка шапка Мономаха" (95 стор.).

Руки не простягає

У книжці Луканова Л. Кучма виходить як людина, яка не простягає наполегливо руку по „шапку Мономаха". Його треба було переконувати взяти пост прем'єр-міністра України (в чому, мабуть, найбільша заслуга Івана Плюща) і він довго не висував себе в кандидати на призидента (у квітні 1994 року під час відвідин Львова він „скупо і неохоче" говорив про свої наміри кандидувати, мовляв, „кампанію ще не оголошено"). Але раз він вдягнув цю „шапку", Л. Кучма знає як її носити. Ось два дуже різні приклади: Президент України має знати державну мову, а Леонід Кучма — як він пояснював під час кампанії — провів 34 роки в „оборонці", де усі користувалися тільки російською мовою. Та він вивчив українську і тепер свобідно нею володіє. А те, що Україна має Конституцію, після двох попередніх невдалих спроб і після майже невдалої третьої, у дуже великій мірі заслуга саме Президента Кучми („Бувають ситуації, коли я не можу реаґувати просто як Кучма").

У відміну від свого попередника Л. Кравчука, Президент Кучма любить давати прості і короткі відповіді на запитання. У книжці Луканова чимало зразків цього. Наприклад, кілька днів перед остаточним туром виборів, на запитання кореспондента російської газети „Незавісімость", мовляв, „Вас звинувачують, що ви хочете приєднати Україну до Росії", кандидат Кучма відповів: „Це або хворий каже, або негідник! Так і запишіть" (83 стор.).

А кореспондентові газети „Новості" на подібне запитання він відповів: „Я обома руками за державність України", і далі пояснив чому: державність — це „право розпоряджатися своєю долею. Що може бути більш принизливе для народу, котрий так довго ішов до незалежности, нарешті домігся її і... сам же добровільно відмовляється від права бути господарем у своїй державі. І я ніколи не міг би навіть мислити про це". Але тут же він додав, що він за добрі зв'язки своєї держави з усіми сусідами (83 стор.).

У книжці „Третій Президент" Ю. Луканов подає силюети окремих державних діячів України, які нележать до політичного портрету Л. Кучми. Тут є короткі розвідки про Ігоря Юхновського, Володимира Гриньова, Анатолія Зленка, Геннадія Удовенка, Вячеслава Чорновола і найдовша з них про Дмитра Табачника, колишнього голову адміністрації Президента Кучми.

У відміну від багатьох своїх колеґ-журналістів в Україні, Луканов з'ясовує різні аспекти кожної важливої події в житті Президента Кучми, кожного разу точно цитуючи джерела, і не накидає читачеві своїх поглядів як єдиноправильних. Він малює портрет і дає читачеві вільну руку сприймати його. Також у відміну від інших авторів в Україні, Ю. Луканов переклав усі-усі цитати з російськомовних джерел на україн-

(Закінчення на стор. 5)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Російські шовіністи тероризують українську бібліотеку у Криму

В березні ц. р. в київській газеті „Вісті з України" був поміщений заклик від українців в Криму до земляків в Україні і діяспорі, щоб вони надсилали книжки в українській мові в Симферопіль для зформовання там першої української бібліотеки в Криму.

У відповідь на цей заклик я приготовив пачку українських книжок із власної бібліотеки, яку через плянований переїзд до сусіднього стейту я намагався зредукувати і вислав ту пачку через одну з висилкових аґенцій у Крим. Згодом про цю справу майже забув.

В кінці червня до мене надійшов лист від Соціяльно-Духовного Центру Українців, засновника бібліотеки в Симферополі. Лист підтверджує отримання мною висланих книжок; інформує, під якими числами ці книги є зареєстровані в інвентарній книзі бібліотеки та висловлює подяку „за подарок, розуміння і підтримку нашої справи".

До листа були долучені два документи: копія „Заяви" від Соціяльно-Духовного Центру Українців до Міністерства Внутрішніх Справ України та копія погрожувального анонімного листа в російській мові на адресу цього центру. Долучена була також дописка з проханням переслати ці документи до редакції „Свободи" та інших часописів.

В заяві згадано, що бібліотека „комплетується за рахунок доброчинних внесків, подарків окремих громадян, організацій, видавництв не тільки з України, а й з-за кордону". Бібліотека налічує 12,000 книг; її послугами користується 170 читачів, переважно школярів та студентів.

Одночасно бібліотека стала об'єктом шантажу і терору зі сторони „україноненависників". За останній час сім разів були побиті вікна, виламувані двері і замки, надіслані погрожувальні листи, фасади приміщення бібліотеки покриті написами: „Хохлы! Вон из Крыма!" та „Хохлы — козлы".

Щоб усвідомити ненависть, яка панує серед російських шовіністів Криму до всього українства, та серед яких обставин доводиться там працювати українським патріотам, переклад анонімного листа подаю повністю:

„Хохли прокляті і продажні, фашистівська худобо!

Мазепо-петлюрівські бандерівці!

Забирайтесь зі своїми хохлацькими смердючими книгами на хохляндію.

Якщо ви, сволочі, не прислухаєтесь до нашого голосу, то ми вас, окупанти продажні, за одну ніч всіх (пилою) переріжемо, а ваші фашистівські книги будуть горіти сильним полум'ям на радість російським борцям за свободу від хохлацького вонючого колоніялізму.

Безпідставно ви, хохли, тішитесь. Німецькі фашисти також передчасно радувались. Ви скоро всі здохнете або згинете від нашого меча освободителя!

Кримська територія — це територія матушки Росії, а ви тут піднімаєте свій галас та писки.

В Криму скоро не буде вашого бандерівско-мазепинського тризуба і також смердячо-хахлацького запаху. Запам'ятайте! І чим скорше ви заберетесь зі своїми монголотатарами, тим краще буде для вас.

Ми даєм вам можливість і це є у ваших інтересах; час працює на нас; пора готовити сало і шаравари в хахлацьку дорогу.

Якщо по доброму не виконаєте наших вимог, то ми з вами поступимо інакше. Попутнього вам вітру у ваші хохлацькі..." (тут слідує вульгаризм, на який так багата російська мова).

На звернення Соціяльно-Духовного Центру Українців до правоохоронних органів з проханням про захист, їм відмовляли, мовляв, „це молозначні вчинки". Не тяжко уявити, як реаґували б ті самі „правоохоронні органи", якщо б українці застосували подібний терор у відношенні до росіян.

Соціяльно-Духовний Центр Українців в Симферополі потребує моральної і матеріяльної підтримки, і ми таку підтримку можемо і повинні їм дати. Адреса центру: Україна, Автономна Республика Крим, 333050, м. Симферопіль, вул. Київська, 139 А, Соціяльно-Духовний Центр Українців; тел.: 22-24-53.

Михайло Герець

Тетяна Беднаржова,
Прага

75-річчя Української Господарської Академії в Подєбрадах

III

Подєбрадська Академія мала 3 факультети: економічно-кооперативний, агрономічно-лісовий, сільськогосподарський інженерний. Курс навчання був чотирирічний і складався з 8 семестрів. Пляни навчання складалися за взірцями аналогічних західньоевропейських, головно — чеських високих шкіл, враховуючи українські потреби. Кооперативний відділ економічно-кооперативного факультету Академії був першою в світі кооперативною школою. Число студентів доходило до 600 щороку. На факультетах працювало 59 катедр. У складі академічного персоналу були такі відомі українські професори: Іван Шовгенів — батько Олени Теліги (викладав гідравліку та гідротехніку), Борис Мартос (теорія кооперації), Микола Вікул (неорганічна хемія), Федір Щербина (статистика), Борис Іваницький (лісівництво та дендрологія), Оттон Ейхельман (адміністративне та міжнародне право), Іван Горбачевський (органічна хемія), Василь Біднов (історія України), Володимир Тимошенко (економічна географія), Сергій Тимошенко (будівництво), Кость Мацієвич — міністр іноземних справ (агрономія та сільсько-господарська економія), доценти: Ольгерд Іпполіт Бочковський (соціологія), Ісаак Мазепа (луківництво та болотознавство), Василь Королів (анатомія та фізіологія сільсько-господарських тварин), Юрій Русов (зоологія та ентропологія), Олександр Коваленко (математика, механіка) та інші.

Для обсадження усіх катедр викладачами були покликані не лише українські фахівці, які перебували на еміґрації, але й чеські професори — з тих дисциплін, з яких не було українських спеціялістів. У складі Академії було біля 80 професорів, доцентів, лекторів, асистентів, 14 ляболаторій, 33 кабінети, 2 фарми, 1 лісовий розсадник, 1 метеорологічна станція, 1 тракторний гараж.

Академія мала фундаментальну бібліотеку, в якій на 1 січня 1932 року налічувалося біля 29,000 томів.

Навчання в Академії стояло на високому рівні. Її слава поширилася аж до Франції. Французький письменник Роже Тіссарон, який відвідав Подєбрадську Академію, дає високу оцінку діяльності Академії в книзі „Життя одного народу — Україна", підкреслюючи наявність у ній врізцевих плантацій, впорядкованих експериментальних дослідних полів, наявність великої кількості ляборaторій та кабінетів, багату технічну бібліотеку.

Академія брала участь своїми експонатами на різних українських та іноземних виставках, де здобувала визнання своєї праці та різні нагороди.

При Академії було організовано ряд фахових товариств (Товариство економів, Товариство техніків сільського господарства, Товариство розповсюдження кооперативних знань тощо).

Брак наукової літератури та підручників українською мовою, з одного боку, та скупчення біля Академії наукових сил — з другого, сприяли тому, що біля Академії розвинулася інтенсивна видавнича діяльність. За час існування Академії було видано біля 700 різних наукових публікації (підручників, монографій, книжок) з різних галузей технічних знань. Крім того вийшли „Записки Української Господарської Академії" в трьох томах, семи випусках, в яких надруковані 65 наукових праць вчених Академії — українською, чеською, німецькою, французькою мовами. Науково-видавнича діяльність збагатила технічну літературу в українській мові, збагатила українську технічну термінологію. В Академії для цього була створена спеціяльна термінологічна комісія під керівництвом Євгена Чикаленка, до складу якої входили такі відомі мовознавці, як Модест Левицький, Василь Королів-Старший та Коннор-Вілінська. В цьому році минає 135 років від дня народження Євгена Чикаленка, члена Центральної Ради, а в часи Гетьманського Уряду — заступника міністра земельних справ Володимира Леонтовича. Видатний знавець української мови Євген Чикаленко в 1925 році написав працю „Розмова про мову". У спогадах про батька Ганна Чикаленко відзначила найголовнішу його рису — відданість української справі. „Українське національне відродження, — писала вона, — було тою ідеєю, яка панувала над цілим його життям, так що на все він дивився під кутом: яке це може мати відношення до української національної справи". Є. Чикаленко був одним з тих, хто будував відродження української нації.

При Подєбрадській Академії існували заочні курси українознавства, завданням яких було дати систематичний комплекс знань про Україну, про сучасне й минуле українського народу, його культурні надбання.

Програма курсів українознавства складалася з 9 предметів: українська мова, історія українського письменства, історія України в XX ст., українська культура, фізична географія України, націологія. Курс націології показував, що український національний рух не є чимось випадковим, а є одним з варіянтів новочасного ренесансу, що опанував не тільки цілою Европою, але в XX ст. перекинувся вже й на інші континенти земної кулі. Таким чином, програма курсів була побудована в той спосіб, щоб дати не лише запас окремих знань, але також поєднати їх в одне ціле, показати в цілий зріст постать українського народу та його національні та культурні здобутки тисячолітньої історії.

Продовжуючи традиції Подєбрадської Академії, вже п'ять років існує в Україні Інститут українознавства Київського Національного університету ім. Т. Шевченка, очолюваний відомим вченим проф. Петром Кононенком. „Українознавчими центрами охоплено всю Східню, Південну та Центральну Україну, — повідомив проф. П. П. Кононенко, — видано монографії, сотні аналітичних статей, покликаних осмислити, що є українство, етнос, екологія, мова, історія, нація, держава, культура, ментальність, доля, історична місія, Україна в міжнародних водносинах, „Хто ми?", „Чиї сини?", „Ким, за що закуті?". Отже, українознавство, підкреслює проф. П. Кононенко, має відродитися не як окрема галузь знань, а „як методологія, що резонує в системах виховання, освіти, науки, культури, державного управління, як філософія та політика держави".

(Закінчення на стор. 5-ій)

XXXVIII Злет Юнацтва СУМ

В суботу й неділю, 24-го і 25-го травня ц. р. на Осе-лі СУМ в Елленвіл, Ню Йорк, відбувся XXXVIII Злет Юнацтва СУМ східнього побережжя. Злет відбувся під назвами цьогорічних річниць: 55-річчя від створення УПА і 1-ша річниця від прийняття Конституції України Верховною Радою та під цьогорічним гаслом: „Свою Україну любіть, за неї Господа моліть".

Команда Злету складалася з членів осередку СУМ з Пассейку, до якої входили: Орест Русинко — командант і Зенон Бетлей — бунчужний. В участі Злету Юнацтва СУМ взяли участь члени юнацтва з осередків Ню Йорк, Йонкерс, Пассейк, Джерзі Сити, Ірвінґтон, Виппані, Філядельфія, Бостон, Гартфорд, Бінгамтон і від новоствореного відділу в Гошен. Загальне число учасників було 438 осіб та вчисляло 55 сумenят.

Протягом двох днів учасники приступали до участи у конкурсах: знання, слова, роїв, мистецьких висупів, легкоатлетики (біги на 40, 60, 100, 220 і 440 ярдів і в одній милі, штафети, скок в далечінь, куля, біги з перешкодами) та турніри у відбиванці і футболі. В суботу ввечері юнацтво взяло участь у забаві, а опісля відбувся спільний вогник з перекускою.

В неділю рано відбувся перегляд одностроїв по осередках, а після цього всі учасники взяли участь у Службі Божій, яку відправив Владика Василь Лостен. В неділю ввечері Команда Злету вручила нагороди індивідуальним змагунам, які здобули I, II або III місце у згаданих конкурсах, та вручила трофеї чемпіонам відбиванки — Бінґгамтон; чемпіонам футболу: вікової групи 6-9 років — Філядельфія, вікової групи 10-12 років — Йонкерс. Найбільш індивідуальних точок у Старшому Юнацтві здобула Адріяна Рудик (другий рік за порядком) з осередку СУМ, Йонкерс, та в Молодшому Юнацтві Діяна Дідух з осередку СУМ, Пассейк. Найбільше загальних точок здобув осередок Йонкерс (6-ий раз за порядком). Осередок СУМ, Пассейк, здобув друге місце та осередок СУМ, Ню Йорк, третє місце в загальному точкуванні.

Велике признання за величезну працю в підготові й успішне переведення усіх змагань в точному і дружньому способі належиться всім членам осередку Пассейк, зокрема, Команді злету з другом Орестом Русинком на чолі.

Команда XXXVIII Злету СУМ — 1997.

Владика Василь Лостен править Службу Божу.

Відбиванковий турнір.

Сумівці підготовляються до бігу.

Орест Козіцький

Вірні християнським традиціям

Об'єктивне висвітлення історичного минулого України має важливе значення для відновлення історичної правди та виховання наших військовослужбовців. Від того, як військові сприймуть історичну минувшину, ідеї, традиції, залежатиме майбутнє нашої держави. А цю роботу повинна виконувати наша виховна служба військової частини авіяторів, яка розташована в місті Чорткові на Тернопільщині. Командир частини — полковник Дергаль В. П., заступник командира з виховної роботи — підполковник Війтович О. І.

Головною метою нашої виховної служби є передача військовослужбовцям соціяльного досвіду та багатств духовної культури народу, історії України і війська. Трапилось так, що рівно дев'ять днів вся Україна відпочивала, і треба було продумати так, щоб воїни нашого полку проводили ці дні весело, цікаво; щоб воїн знав і бачив, що в українській армії проводять потрібну роботу грамотно і організовано.

Наприкінці квітня цього року, в світлий день Христового Воскресіння весь наш особовий склад частини побував у церквах на Службі Божій. Як було приємно побачити радісні сльози в очах людей, що в цей день разом з ними офіцери, солдати святять паску. Отець Михайло з православної церкви приділив декілька хвилин уваги військовим, від душі всієї громади подякував командирам, що за стільки років вперше військові переступили поріг церкви. Священик і вся громада заспівали в знак подяки Многая літа. Після закінчення Служби Божої воякам були накриті столи в казармі свячено ковбасою, яйцями, паскою. Хлопці смакували і будуть довго згадувати і будуть згадувати щире ставлення до своїх захисників України і це свято в оновленій державі, у її Збройних Силах в умовах потреби консолідації та злагоди народу мусіло стати зразком єдности та згуртованости, щирого братерства.

Завітали до вояків уже давні наші шановні приятелі і друзі з Українсько-Польського культурного товариства м. Чорткова (голова Пустельник М.А.), пригостили хлопців смачними тортами, помаранчами; був невеликий концерт, воїни розповідали про свою службу. Зустріч була дуже приємною. Хочу зауважити, що зустрічі громади з вояками дуже потрібні. Просто посидіти, випити чаю, щоб хлопці мали домашній затишок у вільні дні.

З далекої Америки прийшли поздоровлення для вояків із Чорткова: Лідія Кей, Тетяна і Марта Ясінські, Сільвер Спрінг, Олена Морозевич із Кольорадо, Тетяна Рабій з Ню Йорку, першої заступниці голови Союзу Українок Америки Ольги Тритяк. Ми щиро дякуємо, дорогі наші земляки, щастя і здоров'я вам.

Наступного дня в приміщенні казарми відбулася зустріч військових з головою „Просвіти" м. Чорткова Підгородецьким Т.Т., Сушильницькою Н., які разом з нами провели годину пам'яті і скорботи Чорнобильської трагедії „І дзвін гуде, тривоги й болю дзвін". Розповідав воякам лікар Чортківської лікарні Яремчук Ф. М. про свою тяжку роботу ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Успішно пройшла й екскурсія до Тернополя. По згоді відділів у справах сім'ї та молоді області і м. Чорткова був підготований плян поїздки на автобусі. До тридцяти вояків Чортківського гарнізону мали можливість пізнати свій край, в якому служать. Побували в музеях, відвідали театр, концерт. Відбулась зустріч з керівниками області, де воїни були нагороджені за хорошу службу в армії дипломами, цінними подарунками.

Дирекцією Медичного училища м. Чорткова ми були запрошені на творчий вечір, присвячений ювілеєві 50-річчя з дня народження поетеси Костів-Гуски, яка проживає на Тернопільщині. Ми підготували свою програму, подарували вояки їй декілька українських пісень, а також поздоровлення з ювілеєм від командира частини. Костів-Гуска, а також і присутні в актовій залі, були дуже вражені тим, що армія може і повинна проводити таку приємну і потрібну працю.

Сьогодні в Збройних Силах України служать сини і внуки учасників Другої світової війни, які продовжують традиції старшого покоління у напружених армійських буднях. З нагоди 52-ої річниці перемоги у війні весь особовий склад частини авіяторів 9-го травня в маштабі гарнізону Чорткова віддали пошану, поклали квіти, гірлянду, салютували біля пам'ятника загиблим, які воювали за волю і незалежність України. Вічна шана і пам'ять усім, хто наближав цей святий день.

В районному Будинку культури ім. К. Рубчакової відбулася зустріч з молоддю, яка іде до війська. Проводилась зустріч на такому рівні, щоб хлопці зрозуміли, що їх чекає. Від частини виступив з привітанням майор Гришков М., який розповідав про армію, як проходить служба на сьогоднішній день. Військовий оркестр виконував Державний гимн України, маршові пісні. Представники Церкви посвятили хлопців на військову службу. Мати призовника від імені матерів надала материнський наказ, як треба служити своїй Батьківщині. На закінчення була проведена екскурсія для призовників по військовому гарнізону, ознайомлення з побутом і життям вояків.

З кожним днем хочеться зробити щось нове, потрібне нашому воякові, щоб йому було що згадати вдома по закінченні військової служби. До цього вечора ми готувались довго і солідно. Звернулись від імені командування до голови правління ВАТ „Чортків-Газ" добродія Петра Гаврона, щоб він допоміг закупити цінні подарунки нашим воякам після служби. І от на території педагогічного училища, в бар-залі спільно наші солдати і студентки 33-ої групи (керівник Боднарук Н.М.) розпочали вечір вшанування військовослужбовців, звільнюваних з лав Збройних Сил України. Присутніми були: командир частини полковник Дергаль В.П., заступник командира з виховної роботи підполковник Війтович О.І., начальник штабу майор Дутчак В. Я., директор педагогічного училища Гуменюк. Такий вечір проводився вперше і вдався на славу, а дівчата показали себе справжніми господинями, красунями. Наш вокально-інструментальний ансамбль (сержант Фотенюк Т., рядові Глинський А., Ступяк В., Собура І.) також готував програму, приурочену воїнам, які звільняються з війська.

Такі проводи наших вояків тепер будуть постійними. Всі ці заходи стануть традиційними у нашій частині. Принагідно щиро дякуємо голові управління КС „Самопоміч" Олі Максимів за фінансування для пересилки всіх листів до Америки і Канади.

В. Косар,
капітан Збройних Сил України

Чортківські вояки в святий день Христового Воскресіння.

Вшанували Й. Лисогора

Заходами Українського Інституту Америки, Українського Конґресового Комітету і Українського Народного Союзу вшановано працю відомого довголітнього громадсько-політичного діяча Йосипа Лисогора. У престижевому Шератон Готелі в Ню Йорку 8-го червня ц. р. відбувся полуденок-бенкет, підготовою якого зайнявся бенкетовий комітет Українського Інституту Америки на чолі з Володимиром Назаревичем.

Слід підкреслити, що це була вийняткова подія, щоб в особливий спосіб відзначити та пошанувати багатогранну, віддану і подивугідну працю Й. Лисогора для росту і розвитку української громади у діяспорі і для добра та визволення українського народу. Задум і здійснення відзначення щирої громадсько-політичної праці Й. Лисогора заслуговує на признання. Це був своєрідний вияв не тільки для нього з його милою дружиною Марією, відомою солісткою (сопрано), але і для багатьох громадських діячів, що громада оцінює їхню віддану працю і залишається їм вдячна.

Йосиф Лисогір належить до вийнятково рідкісних осіб у нашому зорганізованому житті. Він народився тут, на гостинній землі Вашінгтона, у Нортемптоні, штат Пенсильванія, 25-го травня 1911 року, в багатодітній родині. Батьки Йосифа Ілько й Анна дали йому глибоке родинне і релігійне виховання та вщепили велику любов до поневоленого українського народу. Так Йосиф був і залишився вірний тим принципам, віддаючи для цього свою любов, працю і всі свої зусилля. Батьки Йосифа переїхали з Пенсильванії до Ню Йорку, і власне тут він виростав, вчився, закінчив народню і середню школи. Високу освіту закінчив у 1933 році на Нюйоркському Університеті, здобувши ступінь бакалавра з комерції.

Друга світова війна не поминула й Америки, і в зв'язку з воєнними подіями того часу, у 1941 році Йосиф Лисогір був покликаний до американської армії. Закінчив старшинську школу, здобувши ступінь старшини 2-го лейтенанта. Був призначений до 11-ої Панцерної дивізії і воював проти гітлерівської Німеччини у західній Европі. До речі, тут слід згадати, що Й. Лисогір був під час капітуляції у Німеччині і мав нагоду бачити і зустрічатись з вояками Червоної Армії. Ми пригадуємо, яка була тоді ситуація по відношенні до біженців, що перебували у західній Німеччині. Й. Лисогір, ризикуючи, став в обороні біженців, виступив проти примусових вивозів.

Коли Йосиф був відпущений з війська до цивільного життя, він безперебійно працював професійно у різних компаніях, а водночас брав активну участь в зорганізованому громадському житті. Він же був активним членом на провідних становищах різних українських організацій.

З юних років, а до цього його привчив батько, був членом найстаршої української обезпеченевої організації — Українського Народного Союзу. У 1961 році Й. Лисогір був обраний президентом УНС, і на цьому пості пробув 17 років. Під його керівництвом побудовано сучасний чудовий будинок УНСоюзу у Джерзі Ситі. Для УНСоюзу Й. Лисогір вклав багато відданої, глибоко продуманої та успішної праці. Він був також провідним членом УККА, головою організаційного комітету для скликання Світового Конгресу Вільних Українців, що успішно закінчилось 1967 року. Згодом, у роках 1969–71, став його президентом, де також віддав чимало своєї праці і зусиль. На протязі довгих років Й. Лисогір є активним членом дирекції Українського Інституту Америки, член різних комбатантських організацій. Не можна поминути й особливої участи Йосифа в політичному житті американської Демократичної Партії. За віддану працю Й. Лисогір був нагороджений Шевченківською грамотою Волі УККА (1969) та медалею СКВУ (1992). Під час Другої світової війни був нагороджений Бронзовою зіркою. З повище дуже побіжного самого переліку виразно випливає, що це належало Й. Лисогорові висловити признання і гратуляції, а водночас подякувати і його дружині Марії, яка завжди сприяла і допомагала у його праці.

Голова бенкетового комітету В. Назаревич тепло привітав Й. Лисогора з його дружиною Марією та всіх учасників бенкету. Дальше ведення програмою передав д-рові Юліянові Кулясові з Чикаго, який у свою чергу привітав присутніх, зокрема Й. Лисогора, та попросив о. пароха української православної церкви св. Володимира Романа Тарнавського провести молитву. Отець провів молитву, поблагословив їжу і побажав Й. Лисогорові многа літ, що підтримали присутні на залі співом.

Ю. Куляс представив гостей за головним столом і попросив до слова президента Українського Інституту Америки, мгра Володимира Баранецького. Промовець на вступі сказав, що за рік Інститут відзначатиме 50-річчя свого існування. На протязі того часу віддано Інститутові допомагали його провідні члени, а одним з них є Йосиф Лисогір, працю якого сьогодні відзначаємо. При цьому промовець у загальних штрихах накреслив історію діяльности і діяльність, яку Інститут провів і далі продовжує національнокультурну і політичну працю. Промовець підкреслив, що Й. Лисогір у тій ситуації був і таким залишився, справді американцем і українцем. Він умів поєднати свою віддану працю, яка була корисна так для Америки, як і для України. Йосиф не тільки зберіг спадщину, яку йому передали батьки, але її розвинув і збагатив своєю відданою і подивугідною працею. Промовець назвав цілу низку установ і організацій, у яких Й. Лисогір був не тільки членом, але займав у них провідні пости, при чому успішно. На закінчення промови В. Баранецький вручив Й. Лисогорові Грамоту Вдячности, що присутні прийняли довготривалими оплесками.

На адресу бенкетового комітету надійшла низка привітань — від Президента ЗСА Билла Клінтона, амбасадора України Юрія Щербака, Владики В. Лостена, колишнього міністра Канади Михайла Стара й інші; деякі з них були прочитані. Усно вітали Й. Лисогора д-р Аскольд Лозинський, який вручив йому грамоту УККА, Степан Гавриш від Контрольної Комісії УНСоюзу і ЗУАДК у Філядельфії, Гелен Чельоґ від Українсько-американських демократів у Ню Джерзі, Гарі Полчі від Українсько-американських ветеранів, Марко Дацківський від Українсько-американської асоціяції у Ессекс Каунті і д-р Евген Стецьків від української громади Фльориди.

У мистецько-розваговій частині виступили баритон О. Чмир, який виконав твір М. Скорика „Чумак", а також О. Грабова (сопрано), яка виконала „Романси" А. Кос-Анатольського та на закінчення О. Чмир і О. Грабова виконали дует Одарки і Карася із „Запорожця за Дунаєм" Гулака-Артемовського при фортепіяновому супроводі Володимира Винницького. Слухачі щедро нагороджували виконавців довгими оплесками. Це творило цілість святочного бенкету-полуденка на пошану за віддану працю Йосифа Лисогора. Отець монсеньйор УК-Церкви Лев Моско молитвою закінчив бенкет.

Зліва: Юліян Куляс, Володимир Баранецький, Аскольд Лозинський, Йосип Лисогір і його дружина Марія

Микола Галів

„Жити красою Божого світу…"

Роздуми з приводу відкриття першої посмертної виставки Л. Морозової у Гантері, Н. Й.

Хто бував у Гантері, в Кетскильських горах, і їхав у сторону Лексінґтону, — напевно пам'ятає по другому боці річки Скоґарі, на горбочку серед дерев дім-віллу. Бувало, стояло перед нею авто „Шеві-1949". Це — знак: Людмила Морозова вдома.

Внутрішня обстановка хати — немов мальована біографія мисткині. Домінує велика, майже на всю стіну, картина — київський Поділ. Бо ж Київ — це початок її життєвого і мистецького шляху.

В одному із етюдів Євген Сверстюк розповідає про свого діда, який садив дерева та й при тому порівнював їх до людей. Особливо цінував дуби, бо врростають вони своїм корінням глибочезно в землю, а сягають високо...до неба. „Чим глибше коріння заходять в землю, тим вище дерево сягає до неба. Бувають дерева високі... та будь-який вітер їх зламає. Дуби — не те. Так і воно з людиною: без глибокого кореня — перекотиполе!"

Ті слова видаються особливо правдивими, коли йти слідами життєвого шляху Л. Морозової. Вони виясняють особистість цієї величної красуні, одержимої любов'ю до всього доброго і гарного. „Моє життя — це віра і любов", — говорила мисткиня, а слова ці стали заголовком статті Мирослави Макаревич про Л. Морозову, поміщеної у журналі „Україна", ч. 19-20 (1995). Там же читаємо: „Люблю безмежно свою Батьківщину, свою Україну, свій Київ, де народилася".

З 14-го року життя відчувала своє призначення — малювати. У Києві було тоді незвичайне мистецьке середовище, ядро якого зформувалося із зліквідованої Української Державної Академії Мистецтв. Спершу Л. Морозова навчалася в Художній Індустріяльній Школі, яку закінчила у 1927 році, після чого вступила до Київського Художнього Інституту, де стала визначною ученицею Федора Кричевського. Закінчивши інститут у 1931 році, працювала не тільки в ділянці образотворчого мистецтва, але й над дослідженням архітектури Києва княжої доби, зокрема собору св. Софії.

Увійшла до групи мистців та вчених, які разом із професором Іполітом Моргилевським, Миколою Макаренком, Ернстом, Василем Кричевським та іншими намагалися врятувати від знищення Михайлівський Золотоверхий манастир.

У 1936 році брала участь у науковій експедиції до т. зв. Сванеті в горах Мінґрелії на північному Кавказі. Стала першою жінкою, поза місцевими мешканками, яка побувала у цій країні.

У той час Л. Морозова інтенсивно творила та брала участь у збірних мистецьких виставках, які відбулися у 1936 і 1937 роках.

Почалася війна, німецька окупація. У 1943 році мисткиня виїхала до Львова, а згодом — до Німеччини. Де б не була, не покидала малювання й співпрацювала з мистецькими об'єднаннями. Пережила бомбардування у Дрездені, де знищено біля сотні її творів, а також шкіци до її портрету роботи Ф. Кричевського.

Від 1951 року Л. Морозова проживала в Америці. Викладала в американських мистецьких школах, мала приватних учнів. Стала членом ОМУА та американських мистецьких організацій. У січні 1956 року у Ню Йорку з успіхом пройшла виставка її картин враз із скульптурами Сергія Литвиненка. Були виставлені твори Л. Морозової різних періодів: українського, німецького й американського.

Згодом творчість мисткині збагатилася ще двома періодами: гантерським (від 1962 року проживала у Гантері, Н. Й., де її вілла стала наче окремою мистецькою оселею з „її духа печаттю") та від 1965 року — грецьким. Давньою мрією Л. Морозової було побачити Грецію, в яку згодом закохалася від першого погляду: „Антична культура Греції й візантійські православні традиції дають почуття зв'язку та наближення до Києва й нашої України", — говорила вона.

Але де б мисткиня не бувала і про що б не мріяла, на першому місці у неї завжди були Київ, Україна. І прийшов щасливий час — діждалася виставок у столиці України. Перша з них під назвою „Геллас-Греція" відбулася в бібліотеці української діяспори на початку 1995 року; друга, присвячена пам'яті І. Моргилевського, пройшла влітку того ж року в Національному Художньому Музеї України. Преса столиці заповнилася рецензіями, дописами, листовними інтерв'ю з мисткинею — на жаль, приїхати особисто Л. Морозова не змогла. „Зараз душею живу в Києві, — писала вона, — з моїми новими молодими друзями. Вірю в наше духовне відродження. Вірю в нашу молодь".

Та існувала ще одна нездійснена мрія: відбудова Михайлівського Золотоверхого манастиря. За його існування боролася мисткиня замолоду, для його відбудови тепер дарувала свій мистецький дорібок. Хоч повернутися живою особисто до Києва не судилося, але, згідно з останньою волею Л. Морозової, на Батьківщину повертається її духовна, мистецька творчість. І прикрашає вільну Україну та її культуру.

Уляна Любович - С.

„Коза-Дереза" у Дітройті

У „Рідній Школі" міста Дітройт вже стало традиційним щовесни проводити Свято Письменників, яке готується силами вчителів, студентів і батьків. Гостям цьогорічної програми, що відбулася 17-го травня, вдалося поринути в прекрасний світ української казки „Коза-Дереза", яка була поставлена дітьми від передшкілля до 6-ої кляси. У програмі було використано широкий репертуар пісень з української дитячої опери „Коза-Дереза", написаної Миколою Лисенком. Полонили душу слухачів добре підібрані українські пісні і вміло опрацьовані та донесені до слухача вчителькою музики Мирославою Борищук.

Програма розпочалася піснею, яку виконав ансамбль дівчат 5-ої і 6-ої кляс. Одночасно на сцені відтворена картина базару, на якій появляється Кізонька, ролю якої виконувала дошколярка Настуся Новачинська. Ролі Діда і Баби виконували Любко Березовський — учень четвертої кляси та Дімітра Легета — учениця третьої кляси; ролю сина — Дем'ян Гриців, учень першої кляси, Кози — виконала Адріяна Купріянчик, четверта кляса, Лисички — Вікторія Крайнс, третя кляса, Рака — Дмитрій Гриців, четверта кляса.

Зачарувала всіх своєю грою Настуся Новачинська, яка природньо відтворила образ вередливої Кізоньки. Глядачі були надзвичайно захоплені грою Любка Березовського, Дем'яна Гриціва, Дімітри Легети. Ролю злої Кози, яка забралася до Лисиччиної хатки, чудово відобразила Адріяна Купріянчик, яка своїми пластичними рухами передала характер нахабної Кози, яка вигнала Лисичку з власної хатки і насміялася над Звірями. Добру Лисичку грала учениця третьої кляси Вікторія Крайнс, яка вміло поєднала виконання пісні з грою на сцені. Кульмінаційною точкою казки була поява на сцені відважного Рака, ролю якого виконував учень четвертої кляси Дмитрій Гриців. Його гра була чудовим поєднанням танцю, пісні і пластики. Всім сподобався прекрасно підібраний стрій Гетьмана-Рака. Ролі Зайчиків виконали хлопчики другої кляси Андрій Середюк, Олесь Полянський, Роман Бараник, Максим Нестерович, Адріян Панасюк. Ведмедиками були учні третьої кляси Петрусь Савка, Богдан Кіндзельський, Олесь Сливинський, Адріян Скальчук, а ролі Вовків виконали студенти четвертої кляси Стефко Джуль, Віктор Полянський, Роман Лаврин, Петро Ониськів, Юрко Волощук.

Вистава доповнювалася сценою дерев і грибочків та танцями Квіточок, Метеликів та Бджілок. Ролі Дерев виконували Толік Зубрицький, Маркіян Стахів, Марко Томпсон; Грибочків — Андрій Логінський, Микола Мурський, Павло Шкільник, Данило Стахів; Квіточки — Наталя Тарас, Оля Рудиченко, Ліза Коссак, Наталя Богай, Ліза Джуть та Леся Піхурко; Метелики — Христя Еліяшевська, Марія Лаврин, Люба Терлецька, Лариса Кунинська, Александра Безверха; Бджілки — Катя Стюарт, Сере Чаловей, Леся Ониськів, Марта Зубар, Реня Чаловей. Ведучими вистави були дівчата шостої кляси Юлія Курта і Александра Легета. Виставу підготували учителька Мирослава Борищук, Віра Курта, Люся Гриців, Оля Новачинська, Надя Сутар та Люба Вигнанаська.

Учні старших кляс підготували цікавий матеріял художніх читань про класиків української літератури — Лесю Українку, Тараса Шевченка, Івана Франка. На протязі вистави звучала добре поставлена вимова і дикція дітей. Підготували виступ старших кляс учителька Таня Кіндзельська, Валентина Бойко і директор школи, д-р Ярослав Березовський. У кінці свята д-р Я. Березовський подякував учням за гарні виступи, вчителям за вкладену працю, а батькам за допомогу і співпрацю.

„Рідна Школа" у Дітройті відзначила Свято Письменників дитячою виставою „Коза-Дереза". На світлинах: сцени з вистави.

На прощальну дорогу св. п. В. Клюковського

Дня 2-го квітня ц. р. відійшов у вічність св. п. інж. Володимир Клюковський, проживши 97 років. Покійний присвятив своє життя родині, як твердій основі народу.

Родина Клюковського споріднена з родиною Дублянських, відомих на Волині дворян, яким початок дали два брати, Роман і Лука, які в XVI ст. втекли з Польщі з ґвардії артилерії на Волинь.

Володимир народився 1899 р. у Крем'янці, де його батько був викладачем школи. Середню школу він закінчив у 1920 році і був покликаний на дійсну службу до польської армії. В ці післявоєнні часи на студії в Польщі не було надії. Чутки донесли, що в Чехо-Словаччині українська еміґрація розбудовує високе шкільництво, яке реально тоді підтримував президент Т. Масарик. В повоєнні часи покладного гроша не було, і тітка Олександра дала Володимирові відро масла, яке він продав у Бродах за 300 корон і вирушив пішки на Лемківщину, через Карпати до Чехії. Але він не міг одержати статус біженця, отже був змушений іти на фізичну працю, заробити на студії гроші. В Празі Володимир зустрівся з українськими студентами, позбувся „імперських" навичок. Рішив студіювати лісництво та побічне заінтересування — землемірництво.

Після студій у 1929 році повернувся до Лопушна, де його мати Ольга перебувала на дворі сестри Олександри. В тім часі польська влада вже на Волині закріпилася, великі ліси удержавлено. Він почав першу роботу в меліорації на Поліссі. На цій праці Володимир пробув до 1931 року. Це був період світової господарської кризи. З праці почали звільняти передусім українців. Силою умовин треба було вертатися до Лопушна. Тітка Олександра радо його прийняла і запросила помагати провадити господарство двору. Новий господар вирішив перевести реформу управління, двір у селі під управою тітки Олександри, рогата худоба, город і сад, а на віддалених полях побудував будинки. Туди молода родина перемістилася з двома дітьми — Галею та Наталею. Тут же розміщено потрібне знаряддя, тяглову силу; зібране збіжжя не треба було везти до села, а молочення і чищення відбувалося на місці. Такі зміни значно піднесли продуктивність і контролю над збором хліба. Але господарство належного прибутку не давало. Одна була допомога від держави, що для великих господарств був знижений податок.

Друга світова війна докорінно змінила життя населення Західної України. Прийшло совєтське правління і господарська система. Місцевий комсомолець Абрамко змусив Володимира залишити господарювання, він виїхав до Почаєва, де його дружина вже учителювала. Згодом став вчителем і сам Володимир. На цій посаді працював до 1940 року. Знайомі довірочно йому переказали, що його персональні документи в учительській канцелярії лежать окремо з іншими вибраними зі сховища. Це означало, згідно практики канцеляристів, що будуть зміни. Покійний виїхав до Львова, там випадково зустрів лісничка, колишнього студійника з Праги, який йому запропонував працю у Золочівських лісах. Всюди почалися арешти.

Знову війна. В 1941 році прийшли німці. Наша родина повернулася знову до свого житла на Бобровеччині. Несподівано до Володимира з Почаєва прибула делеґація від ОУН полк. Мельника і доручила посаду надлісничого околичних лісів. Війни і революції несподівано підносять людей на верхи. На цій посаді був він три роки, і знову, у 1943 році був змушений залишити Почаїв. Причиною до цього пішла поголоска, що в його будинках на Бобровеччині перебуває партизанський штаб УПА. На такі чутки німці були дуже вражливі і розправлялися польовими судами.

Готуємося їхати на захід. У нас п'ятеро дітей. Наймолодший, Марусі, два роки. Теплий одяг зносився, у нових біженців страх, що дитина може замерзнути в таку сувору, для того часу, зиму. Бездітне, знайоме Клюковським подружжя, радить лишити дитину їм під тимчасову опіку. Погодилися. Жаль розлучатися з нічим невинною людиною. Прибрані батьки дбали про Марусю. Закінчила вона середню школу, а на студії поступити тяжко. Поширили чутку, що батьків під час евакуації вбила бомба. Вислали до уряду прохання дозволити студіювати медицину. З канцелярії Хрущова прийшов дозвіл. Маруся скінчила студії і стала лікарем, а її сестри закордоном повиходили заміж і завели родини. Батьки з рідною дитиною обмінялися листами щойно за правління Горбачова, а сам Володимир побачився у 1995 році, бо дружина-мати вже померла.

Мандри на захід. Табір у Реґенсбурзі, врешті у 1950 році виїзд до Америки. Перша зупинка в Чикаґо. З малими вийнятками, майже вся наша еміграція до праці мала лише десять пальців. Страх перед повною загладою змушував коритися долі. Обоє пішли на працю, що найбільше підходила до зручності.

Ми згадуємо за біографіями людей по різних заслугах, професійних зацікавленнях, іноді тих, що доробилися майна, але забуваємо згадати людей доброти і щирого ставлення до свого оточення, в першу чергу доброго батька та дбайливу матір. До таких належав інж. Володимир Клюковський. За моїм спостереженням, у нього немає „ворогів", громадно всі люди добрі. Ясно, що критику негідних вчинків має кожний з нас.

Десь у 1932 році ми вивчали під відкритим небом „Реве та стогне Дніпр широкий..." Почувши спів, В. Клюковський прибіг до нас і поміг вести пробу. На другий день польська поліція наказала йому оминати „націоналістів".

На цвинтарі с. Лопушна родина Дублянських має свій мурований гробовець. Під час Першої світової війни австрійсько-мадярський військовий штаб виніс труни на двір, а самі штабовці розмістилися у гробівці. Австріяки знали, що царська армія шанує цвинтарі православних і тому не буде обстрілювати таких об'єктів.

Будучи на студіях у Чехо-Словаччині, В. Клюковський одружився з Юліянною, з дому Куспис, зі Старого Самбора, що також студіювала сольо-спів. У нас казали — дитя Божа роса: Галина, св. п. Наталія, Оксана, Ростислав і вищезгадувана Марія, що тепер на відвідинах, найстарша дочка Галина, опікувалася обома батьками до кінця їх життя, що рідко буває в наших сучасних умовинах.

Покійний похований на цвинтарі української православної громади св. Андрія в Блумінґдейлі, Ілл.

Нехай йому шумлять дерева, нагадуючи Бобровеччину.

Максим Бойко

Д-р Я. Мігайчук — координатор програми допомоги Україні

У нас багато говориться і пишеться про потребу допомоги української діяспори Україні. Якщо йдеться про суть, форми або зміст такої допомоги, то вони можуть бути різноманітні — матеріяльна допомога, моральна, політична, дипломатична і т.д. Та незалежно від того, в якій формі така допомога може або повинна здійснюватися, треба, щоб знайшлися люди, які щиро й віддано присвятили свої сили і знання справі допомоги своїм братам і сестрам на наших рідних землях. На щастя, ми маємо таких людей. І одним з них д-р Ярослав Мігайчук — лікар-дентист, який після війни осівся в Пармі, Огайо, де провадить дентистичну практику. Але перед тим, як розповісти про його допомогу Україні, дещо з його біографії.

Народився Я. Мігайчук 18-го лютого 1924 року в м. Брідок на Буковині в учительській родині Юрія та Марії Мігайчуків. Середню освіту здобув у приватній чоловічій гімназії в Чернівцях, матуру склав 1949 р. в Ґеттінґені (Німеччина). Там же, в німецькому університеті в Ґеттінґені студіював дентистику (1946-50).

Як пише він у своїх спогадах, ще маючи тільки 15 років, дорога йому стелилася через буковинські Карпати та Буковинського куреня аж до Києва. І хоч національна свідомість буковинців у той час була невисокою, проте стихія на поклик допомоги Україні зібрала майже 4 тисячі юних людей до походу на Київ. І так, під проводом полковника Петра Войновського, двом тисячам юнаків пощастило побачити золотоверхий Київ. На жаль, з них одна четверта частина була розстріляна німцями, а решта порозбігалися.

Д-р Я. Мігайчук

Після приїзду до Америки 1951 року та тяжкої фізичної праці в ливарні він повторив дентистичні студії в американському університеті в Піттсбурґу, а потім був покликаний до армії, де в ранзі капітана відбув два роки. І ось, спочатку проводячи успішну дентистичну практику, а потім перейшовши на пенсію, д-р Мігайчук одночасно ніколи не забував і не забуває за тих своїх братів, які опинилися в біді і потребують допомоги. Чому? Про це він пише так:

„Моє покоління дозріло передчасно. Багато добрих людей вплинуло на моє життя, за що я безмежно вдячний їм. Було й гірко, але це зробило мене чутливим на людське горе, тому я із захопленням працюю тепер в гуманітарно-медичній галузі для України".

Ось конкретні факти його праці.

Ще в 1991 році д-р Я. Мігайчук перевів семінар на стоматологічних відділах Київського та Львівського університетів.

В 1992 році літаком „Мрія" було передано 38 скринь вагою по 1200-1400 фунтів дентистичного та іншого медичного обладнання для клінік у Києві, Харкові, Дніпропетровському, Чернівцях та дві скрині для Львова (діягностична клініка та спеціяльна дитяча лікарня). В 1993 році відвезено 25 скринь медичного обладнання для клінік у Чернівцях, Луганському, Херсоні та для лікарні ім. Шептицького у Львові. Тоді ж при допомозі Амері-Кер для Міністерства Здоров'я в Києві перевезено 800,000 доз поліовакцини, продажна ціна якої становить 9 мільйонів дол. 1994 року проведено семінари на дентистичні теми в Києві, Харкові та Дніпропетровському. При тій нагоді було привезено туди також деякі медичні та дентистичні матеріяли для обслуги хворих. 1995 року було передано новий рентґенівський апарат, матеріяли для стоматологічної клініки в Івано-Франківському та проведено семінар про імплантанти та протезування. 1996 року перевезено 5 скринь з дентистичними та іншими медичними устаткуваннями для клінік у Білій Церкві, Кіровограді, Заставні та спеціяльної лікарні для епілептиків у Києві.

Крім того, при допомозі о. Посаківського, разом перевезено в Україну чималу кількість дитячого та інвалідного одягу для розподілу через суспільну опіку або безпосередньо для інвалідів УПА в Моршині та сестрам у монастирі в Гошеві.

Координатором всієї вищеподаної добродійної програми був і є д-р Ярослав Мігайчук, який, сподіваючись і далі продовжувати допомогу Україні, закликає всіх, хто може і хоче, до співпраці.

Дуже добре й дуже гарно, докторе Мігайчук! Бажаємо Вам доброго здоров'я та дальших успіхів у Вашій великій гуманітарній праці!

Д-р Юліян Мовчан

ЯК ПОВІДОМЛЯЮТЬ З РОСІЙСЬКОГО космічного центру в Корольові біля Москви, у понеділок, 7-го липня, безлюдний вантажний корабель „Прогрес" причалив до пошкодженої космічної станції „Мір". А у вівторок, 8-го липня, залога станції „Мір", яка складається з двох російських космонавтів і одного американського астронавта, відкрили люк і почали розвантажувати приладдя потрібне для направи. Крім конечного приладдя судно „Прогрес" привезло кисень, харч, воду та приладдя для направи модулі „Спектр" ушкодженої іншим вантажним судном 25-го червня. Обидва російські космонавти, згідно з плянами, пробуватимуть біля 18-го липня, направити ушкоджену модуль.

Профіль пластуна М. Пежанського

Його життя закінчилося 16-го червня 1987 року на 87-му році. Він був фотографом, колекціонером-архівістом, мовознавцем, але понад усе — пластуном, який за фахом працював будівельним інженером. Та св. п. сен. Михайло Пежанський виявлявся найкраще в ролі довіреного сторожа будівель нашої культури.

Широку діяльність М. Пежанського на форумах НТШ, ТУІА чи УТЦ вже подивляли читачі „Свободи". Утривалювання на мікрофільмах аж 60 термінологічних словників різних часів (при співпраці інж. Анатолія Вовка) виповнило б не одне життя фото—чи мовознавця. Та це був лиш один кадр в житті універсаліста М. Пежанського.

Свідомий вагомістю власних колекцій з ділянки документації українського мистецтва, він постійно турбувався майбутнім приміщенням на збереження своїх фотографій, прозірок, кінофільмів та звукозаписів. Розумів, що настанова та ентузіязм майбутніх господарів до його скарбів не менш важлива від температури чи вологости самого сховку. В таких чи інших питаннях його однодумцями були брат Олександер, видатний мистець-фотограф, та вірна дружина Люба.

Між пластовою братією Михайло та Люба Пежанські відомі як „Пезьо" і „Мурко". Ці дотепно-лаконічні псевда часто заповідали прихід на залю даної імпрези нерозлучної пари пластунів-сеньйорів при повній „авдіо-візуальній зброї". Важке фотозвукове приладдя було конечним для утривалення культурних подій із поважним вкладом гроша, труду та здоров'я.

В такій діяльності „Пезя" були й веселі моменти.

Як відомо, фотоплівку продукують в різних градаціях чулости: чим гірше освітлення, тим „швидший" фільм у фотографа. На одну імпрезу Михайло прибув аж із трьома вже зарядженими апаратами; у кожному плівка іншої „швидкости". Та звичайно готовий на несподіванки, „Пезьо" не міг передбачити, що в розпалі зйомки він забуде, якою „швидкістю" зарядив поодинокі апарати своєї потрійної „зброї".

Сам Михайло відзначався тонким відчуттям гумору, слова, музики. У фотографії виявляв подивугідну енергію. Сотні мистецьких виставок перейшли в історію, але не у забуття, бо всі вони теж пройшли крізь призму його фотовідчування мистецтва. За роки 1950-1985 М. Пежанський залишив понад 20,000 прозірок з мистецьких експонатів.

До того додаймо щорічні роботи біля паперових фото, їх копіювання, ксерографія (з 1961-го року), мікрофільмування і, врешті, кінохроніка. Його працездатність перевищувала хіба ангельська терпеливість!

За час нашої довголітньої співпраці я мав рідкісну нагоду пізнати й спостерігати цю так заслужену, але надто скромну людину. Наші „фільмові конференції" відбувались нерідко на автобусній станції „Порт Авторіті" в Ню Йорку, куди провадили мене стежки фільмара, але правдивою приємністю були побачення у нього вдома.

Помешкання Пежанських у Лонг Айленд Сіті дихало культурою. Книжки, каталоги, мистецькі альбоми — від підлоги до стелі. Стін не видно, бо прикриті щільно постійною виставкою добірних малярів. Та не самим мистецтвом живе людина, і гостинна пані Люба відкриває оце додаткову виставку свойого... кулінарного мистецтва.

Господар „настроює" проєктор для показу найновіших надходжень.

Сиджу на розлогій канапі, оглядаю технічне обладнання та щось не бачу ніде більшого складу прозірок чи фільмів. Питаю „Пезя", де він хоронить це добро. Його тиха відповідь звучить зі супроводом дивної усмішки:

— Щоб ти знав, Муха (моє псевдо), фільми в безпечному місці: вони під ліжком, на якому ти розлігся.

При різних нагодах переглядали ми призабуті кіностріčки давніх часів: Українське військо (Київ, 1918), похорон ген. М. Тарнавського (Львів, 1938) та інше. Ми втрійку зразу високо оцінили найстарший, вже кольоровий, пластовий фільм із Свята Весни у Міттенвальді (1947), принагідно знятий Зеноном Слівим. Деякі стрічки були ще в „сирому" стані, та ледве чи були б в межах зацікавлення теперішньої публіки. Михайло, проте, вмів цікаво розповісти генезу баченого і переконати, як вчинити.

Зважмо, що М. Пежанський пішов назустріч пластовим ідеалам, коли його життєвий сценарій щойно починався. Йому було 12 років, як 26-літній Олександер Тисовський вже гуртував львівських хлопців біля себе. Його ж нові ідеї для молоді, життя в молодому Пласті, як теж і він сам, лишили помітний слід на пізніших, американських стежках життя Михайла. Як інженер-дорадник оселі „Вовча тропа", згодом допорядник розкішного фотоальбому в 50-ліття Пласту, він знав, як показати ці ідеї в найкращому світлі.

Спинімося на 1957 році, коли Пласт святкував своє 45-те літо. На пластову оселю „Бобрівка" прибув рідкісний гість, д-р Олександер Тисовський, основник українського скавтінґу. На його появу вже чекав М. Пежанський в товаристві прицизної 16мм кінокамери, швайцарської фірми „Болекс". „Пезьо" чекав на „Дрота". Сонце почало вже хилитись, коли перший пластун враз із почтом ввійшов на оселю. Висока і привітний мов дзвіниця, яку радо споглядають та слухають, він вітався з пластунами у порадних одностроях. За „дашок" тієї дзвіниці служила беретка „на бакир", під нею всміхались до об'єктиву очі „Дрота". А сивина? Скидалась вона на срібну корону, яку дарує час за витримку на життєвій стійці...

Кінокадри роботи „Пезя" вимовні символікою. „Дрот" переживав тоді 71-ше літо, а осінь чей була вже недалеко. Із явною приємністю Тисовський оглядав молодь і пластові забудування — плоди його ідей із гостинної американської землі.

Було вже під тихий вечір. Сонце не пекло, лиш гріло золотом спілого світла „Бобрівку" й лелійки на одностроях. „Болекс" схопив мент, в якому все було спіле, достигле. Люди та їх ідеї, випробувані часом, насичені кольори на лицях, на природі. Тіні довгі й важкі, мов перші стежі ночі й відпочинку...

Сам фільм недовгий, бо світло небаром погасло. Лишилась лиш „Пезьова" плівка. На ній він спинив тікаючий час для нас, щоб ми могли ще раз його пережити...

Наступні, вже звукові пластові фільми ми реалізували спільно, бо „Пезьо" був їх незамінним продюсером. Внаслідок недавньої доброї ініціятиви сен. Любомира Романківа, ці стрічки помандрували по Північній та Південній Америці, надбали нових пластунів в Україні.

Пежанські радо дарували молоді свій час і досвід. „Пезьо" та „Мурко" теж передали Пластовій Фундації свою посілість на Гантерщині, пригожу для літнього таборування. Не дивно, що в неділю, 6-го квітня 1986 року Пластова Фундація зреванжувалась, влаштувавши в пластовій домівці Ню Йорку святочний вечір для свого доброд ія та його дружини. На ньому сен. Михайло Пежанський, ЛЧ, удостоївся найвищого пластового відзначення — Золотого Ордену св. Юрія.

Блиск ордену нагадував світле лице О. Тисовського на „Бобрівці". Цей блиск видно теж на кладовищі св. Андрія (Бавнд Брук). Бо ж там пам'ятник „Пезя" освічений найкращим рефлектором. Там сонце золоте далі дарує йому добре світло...

Коли життєвий сценарій фотографа закрився, хтось несподівано спитав вдову: „Чи Пежанський належав до Пласту?" Дивне питання, але й така ж ситуація, бо організація, якій він дав цілого себе, не повважала за потрібне оголосити його відхід клепсидрою. Життя відзначено в золоті, а смерть не позначено навіть на газетному папері. Правда болить, і ця парадоксальна істина мене гостро заболіла.

Мій друг не тільки належав до Пласту від світанку цієї організації. Він жив нею і в ній від першої весни пластової молодости...

Роман Савицький, мол.

На світлині М. Пежанський біля „Болекса" (1973 р.).

Сеньйори Клівленду відзначили 50-ту річницю „Акції 'Вісла'"

18-го червня в залю будинку Шевченка о 3-ій год. по полудні прибуло понад 50 слухачів на доповідь о. Андрія Гановського і д-ра Юрія Кульчицького на тему: „Акція 'Вісла'". Народ хоче знати правду про причину насильного переселення понад 150 тисяч етнічних українців-громадян Польщі, яких було насильно і під терором забрано з їхніх прадідівських осель і порозкидано по північно-західніх теренах Польщі. І це відбувалося в мирний час у центрі Европи і на очах культурного світу.

О. А. Гановський, уродженець Надсяння, розповів про ті події в селах Риботичі, Тисева, Копистинське. Про всі ті події розказували йому його родичі і його дід. Названі села і сотки інших були знищені дотла, спалені, а стежки і дороги заросли травами і кущами, де-не-де стоять рештки знищених будинків, запущені цвинтарі з поломаними хрестами. Жителі сіл і їм прилеглих в роках 1945-47 були наражені на постійні напади, вбивства і грабунки. Сотні УПА під командою Ластівки і Бурлаки зводили постійні бої з цивільними польськими бандами, які постійно нападали на безборонне населення, а також з польськими каральними відділами, які найбільше вславилися у вбивствах і тортурах невинного населення. Вояки корпусу безпеки примушували людей голими руками прочистити вкриту болотом дорогу, аж до твердого ґрунту; селянську хату заповнювали людьми і підпалювали, пійманих молодих хлопців прив'язували до дерева на муравнині, де вони гинули в муках. Відділи польського війська збирали з населення контингент, а цивільні озброєні банди нападали на села з прицілом на грабунки і вбивали невинних людей, хто тільки потрапляв їм до рук. Найбільш кровожерні вояки карної експедиції перебиралися за упістів, заходили в село і коли хто-небудь в розмові зрадив симпатію чи зв'язок з УПА, його чекали жахливі тортури і смерть. Якщо на допитах в'язень не міг промовити „Отче Наш" по-польськи, то його чекала також смерть. Під час переселенчої акції військо оточувало село, нещасних людей — серед них дітей, жінок і старців — збирали в більші групи і гнали 80 кілометрів до станції в Пшеворську, хоча Перемишль був набагато ближче. Залишені села грабували польські банди, а відтак підпалювали. Така доля спіткала сотні сіл Засяння і колись цей загосподарений край з мирним населенням, де в кожнім селі були церква, школа, будинки культури, пам'ятники історії, все це було зруйновано, щоб затерти сліди української присутности, а хто вижив, його асимілювали! Село Копистянське, якому не менше як 400 до 500 літ із 300 господарствами і історичними пам'ятками перестало існувати, залишився лише цвинтар, де було поховано багато вояків УПА. Парохом села був о. Гайдукевич, дві дочки якого загинули в шпиталі-бункрі УПА, разом з усіма, які на той час там знаходилися.

Д-р Юрій Кульчицький звернув увагу на важливість живої історії, яка зараз є дуже поширена і яка дає багато матеріялу для істориків і науковців в їхніх дослідах минулого. Тому, хто має які-небудь спогади з минулого, повинен їх записати і зберегти для майбутніх дослідників. Сам доповідач повернувся щойно з України, де перебував у науковому відрядженні і працював в архівах Києва і Львова, збираючи матеріяли до своєї праці про українсько-польські міжвоєнні відносини. В архівах він знайшов багато матеріялу про „Акцію 'Вісла'". Він теж назвав авторів, праці яких присвячені тематиці цієї акції: Євген Місило, Степан Заброварний, Володимир Сергійчук, генерал Білас і інші. Зараз у Львові приготовляється три томи про „Акцію 'Вісла'", два з яких є вже в друку. Громада Клівленду оплачує видавництво 2-го тому і датки на ту ціль можна складати в кредитівці на число конта 6308.

Із засекречених документів і на сьогодні доступних дослідникам переселенча акція за договором між Варшавою і Москвою була запланована на знищення українського населення на етнічних землях, які за згодою Сталіна відійшли до Польщі. Переселення українців відбувалося під терором і насильно.

Польські переселенчі комісії, які оперували в Україні, вимагали довшого часу на завантаження, відповідного транспорту і людяного трактування людей. Інша мало відома версія: польські переселенчі комісії намовляли більш свідомих поляків залишатися на місцях, бо ситуація політична не є певною і може прийти до війни між Заходом і Совєтами, і знову буде можливість загарбати західні села України. Звичайно, не бракує і на сьогодні поляків, які мріють про повернення західних областей України під Польщу. Акція „Вісла" запланована на знищення українців і як така підлягає під поняття геноциду та мусить бути доведена культурному світові.

І ще одна причина. Відомо, як польські письменники, публіцисти в своїх працях представляли нас і якими епітетами обзивали, починаючи від Сєнкевіча до найновіших часів і, тільки за те, що українці боронили свою землю і хотіли бути на ній господарями. В 50-ту річницю „Акції 'Вісла'" ми зобов'язані вшанувати пам'ять тих тисяч українців, які пройшли каторгu в таборі Явожно, тих біля 200 там закатованих і тих 150,000 силою порозкиданих на заході Польщі і через довгі роки переслідуваних. До цього нас зобов'язує національна і християнська мораль.

Організаторам дискусійного клюбу в будинку Шевченка, в особах І. Фури, Грабця, Р. Стахура і жінок М. Футей, Л. Мичковської і Мураль належиться подяка і признання громади за їхній труд.

Євген Бачинський

75-річчя Української...

(Закінчення зі стор. 2)

Подєбрадська Академія відкликалася на події загального національно-культурного та громадського життя, як, наприклад, улаштування урочистих академій в пам'ять роковин смерті І. Франка, Т. Шевченка, О. Кобилянської. Трагічна звістка про смерть від злочинної руки Головного Отамана Українського війська Симона Петлюри прийшла до Праги 26-го травня 1926 року. Сенат Академії ухвалив припинити лекції на три дні, відправити Панахиду по покійному і влаштувати жалібну академію. 27-го травня було відправлено Панахиду в місцевому євангелицькому костелі, а після Панахиди у дворі Подєбрадського замку, де містилася Академія, після промови проф. Іваницького хоро проспівав „Вічну Пам'ять", „Боже Великий, Єдиний", „Чуєш, брате мій" та національний гимн, що відповідало сумному настроєві зібраних і великій трагічності самої події.

По Другій світовій війні УГА під назвою „Український Технічно-Господарський Інститут" (УТГІ) продовжувала заочне навчання в Мюнхені. З 1952 року Інститут почав працювати як науково-дослідна установа. Праця УГА була плідною і багатогранною. Друкувалися словники з електрики (інж. М. Савчука), з хемії (проф. І. Ковалівського) та інших наук. Видавалися „Наукові записки" та „Бюлетень УТГІ", професори УТГІ співпрацювали з Мюнхенським технічним університетом. Довголітній секретар професорської Ради УТГІ доц. інж. Комаринський і тепер працює в УВУ.

Як бачимо, Українська Господарська Академія в Подєбрадах, а пізніше — Український Технічно-Господарський Інститут не лише готувала широкий спектр інженерів, які працювали в шістнадцяти державах світу, а й стала видатним загально-національним осередком виховання активних борців за національну справу.

Сьогодні важливо більш глибоко висвітлити історію Подєбрадської Академії, зробити доступною науково спадщину її вчених, яка буде служити культурному збагаченню України, підвищенню національної самосвідомости українського народу.

Менор коледж одержав другий найбільший дар в його історії

Після смерти довголітньої приятельки Менор Джуніор коледжу Рози Ваврів, до початкового Пропам'ятного Стипендійного Харитативного Фонду Йосифа і Рози Ваврів, заснованого у 1988 році, було доданий подарований ними маєток на суму 236,706 дол.

З цією додатковою дотацією, харитативний фонд Ваврів дорівнює понад 1.2 млн. дол. і дозволить студентам Менору одержувати стипендії.

„Коледж і його студенти дальше користають з крайньої щедрости когось, його відношення до Менору і його основників сягає самих початків", — сказала Сестра Марія Кекилія, ЧСВВ, президент Менор Джуніор коледжу.

Роза Ваврів була приятелькою Сестер св. Василія Великого — основників Менор Джуніор коледжу — відколи вони провадили сиротинець св. Василія у Філядельфії. Під час 1930-их і 1940-их років Роза і Йосиф дарували харчі для сиротинця з крамниці м'ясива Ваврів, яка містилася у дільниці Фейрмонт у Філядельфії.

Роза стала приятелькою коледжу і річним жертводавцем, часто приходила туди на Святу Вечерю і інші імпрези.

„Цей дар завершує дуже успішний рік програми розбудови Менору, яка притягнула значні фонди з різних урядових джерел", — сказав Френк ДеМарчі, директор розбудови і зв'язків алюмнів. „Сьогодні для освітніх установ в потребі додаткових грошей на стипендії, дотації такі, як Вавріви, є неоціненими".

„Роза і Йосиф Вавріви завжди будуть у молитвах Сестер св. Василія Великого за їхню підтримку Менору", — сказала Сестра Кекилія. Менор Джуніор коледж пам'ятає своїх жертводавців у св. Літургіях протягом цілого року.

У ЧЕЧНІ НЕСПОКІЙ ДАЛЬШЕ триває, коли приглянутись подіям кількох останніх днів. У вівторок, 8-го липня, вибухла підкладена до грузовика бомба недалеко чеченського кордону, схоплено працівника доброчинної французької організації, п'ятого в цих околицях з черги чужинця в останньому тижні та з автобуса в дорозі до Чечні з північної Оссетії схоплено п'ятьох чеченців. У першому випадку від бомби загинуло дев'ять поліціянтів-прикордонників у Даґістані, а в Інгушетії невідомі схопили згаданого французького працівника. Всі ці випадки значно напружили ситуацію між Москвою та чеченськими сепаратистами, не зважаючи на існуюче замирення.

Портрет...

(Закінчення зі стор. 2)

ську мову. Скільки б вони не воювали за українську мову, більшість авторів в Україні (і чимало в діяспорі) подають російськомовні цитати в оригіналі, мовляв, „усі розуміють", хоч це далеко не так. В одному книжка Ю. Луканова „Третій Президент" подібна до інших, як виходять в Україні (і також у діяспорі) — вона не має індексу (покажчика окремий подій і особистостей, поданих у тексті), а це просто немислиме у того роду праці в Америці.

Зволікання

Працюючи над рукописом, Луканов вирішив закінчити свій портрет Л. Кучми прийняттям Конституції України. Тим часом, парламент не дописував авторові. Минали місяці — квітень, травень, червень — парламент зволікав, а Луканов чекав; рукопису до друку не здавав, хоч колеги переконували його, що рукопис і без Конституції читабельний. Інтуїція журналіста Луканова не підвела його. Він був присутній в парламенті тієї ночі, 28-го червня 1996 року, коли Конституція була прийнята. Останній розділ його книжки читається як детективна розповідь з феєрверками.

ПОДІЇ

ВІДЗНАЧЕННЯ 53-ОЇ РІЧНИЦІ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

Лігайтон, Па. — Станиці Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА у Філядельфії і Лігайтоні, Па., влаштовують святкове відзначення 53-ої річниці боїв під Бродами. Відзначення відбудеться у неділю, 20-го липня, на оселі ім. Олега Ольжича. Детальніша програма поміщена у „Свободі", ч. 130 з 10-го липня ц. р.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

ВОЛОДИМИРА ТИСОВСЬКОГО

який упокоївся 15-го липня 1996 р. в Норт Порті, Фла. члени Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка, з якою покійний пройшов довгий, нелегкий, мистецький шлях спімнуть його в день річниці.

Просимо також прихильників Капелі, які не раз насолоджувалися його непересічним голосом, прилучитися до нас та помолитися в той день за спокій його душі.

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ім. Т. ШЕВЧЕНКА

Новий директор для Програми сприяння парляментові в Києві

Вашінгтон. — Фонд Україна-ЗСА назначив Наталю Мельничук, щоб довести до кінця трирічну Програму сприяння парляментові (ПСП) в Києві. ПСП — це програма, яка була створена за 3.45 млн. грентом від Агенції міжнародного розвитку ЗСА, якою управляють Школа суспільних та екологічних питань при університеті Індіяни та Фонд Україна-ЗСА. Її мета — надати безпосередню й тривалу допомогу для підсилення демократичних реформ та способів діяння Верховної Ради.

Н. Мельничук

Н. Мельничук поїхала в Київ у січні ц.р. перебрати пост Богдана Радейка, контракт якого закінчився того ж місяця. ПСП закінчується 31-го травня, але в свій час здобула собі добру опінію у Верховній Раді та була позитивно оцінена західніми експертами. Після закінчення програми, Н. Мельничук погодилася залишитися в Києві та працювати над іншими проєктами для фонду.

Будучи докторським кандидатом Школи міжнародної служби при Американському університеті, Н. Мельничук має добрі кваліфікації на нову працю. Її дисертація на тему „Демократизація і вирішування зовнішньої політики у парляментах Росії та України" вказує на те, що праця для ПСП співпадає з її зацікавленнями. Вона здобула кілька нагород від Американського університету та була навчальним і дослідницьким асистентом декана Луїса Гудмена, д-ра Вілліяма Кінкейда та амбасадора Филипа Каплана.

Після закінчення бакалявра з політичних та східньо-европейських студій в Мишигенському університеті Н. Мельничук вступила на магістерські студії в Иллінойському університеті в Чікаго, де також працювала як навчальний асистент. Літом вона навчалася на курсах Російського державного гуманітарного університету в Москві, вчилась в Гарвардській Літній Школі та працювала в редакції „Радіо Свобода" в Мюнхені.

Від 1987 року Н. Мельничук академічно й професійно займається питаннями демократизації після авторитарної доби. Вона писала аналітичні статті, виступала на багатьох конференціях та була консультантом на тему російсько-українських відносин для „Голосу Америки". Вона була директором дослідницької праці для Гартленд Інтернешенел, дослідницьким асистентом в Інституті миру ЗСА та працювала в редакційній колегії журналу „Демократизація: Журнал післярадянської демократизації". Недавно вона жила в Києві протягом шістьох місяців і працювала як аналітик і координатор зв'язку в Дослідницькому Центрі „Демократичні Ініціятиви".

„Я вийшла з української родини, тому маю певну культурну, політичну та історичну чутливість до української ситуації. Моя американська освіта спрямована на процеси політичної реформи, не тільки в Східній Европі, але також в Росії, Африці, Азії та в інших переходових країнах, уможливила мені спостерігати процеси політичної реформи з різних сторін", — каже Н. Мельничук.

За ближчою інформацією про діяльність Програми сприяння парляментові слід звертатися до Фонду Україна-ЗСА на адресу: U.S.-Ukraine Foundation, 1511Street, NW, Suite 1100, Washington, DC 20005; tel.: (202) 337-4264, fax: (202) 347-4267, E-mail: ukraine@access. digex. net.

Допомога зобов'язує

Крах комуністичної диктатури в 1991 році став початком незалежности України, до цього так званої „вільної, суверенної радянської республіки". На жаль, подальший шлях до самоутвердження української нації, відродження її культури й мови після тяжких лихоліть виявився складним, сповненим кризових явищ і небезпек.

Большевики любили повторювати слова свого божища: кадри вирішують усе. На керівних становищах залишилась стара, вирощена й вихована в дусі антиукраїнства номенклятура. Хоч імперія зла впала, однак залишились носії зла. Після декого періоду розгублености вони, відчувши вседозволеність в умовах правної анархії, взялися за своє — розвалюють економіку, продовжують зросійщення передусім тих регіонів України, де їх вплив найбільший, стали фактично п'ятою колоною сусідньої держави. Приміром, на Донеччині дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади досі, за рідкими винятками, російськомовні; чиниться шалений опір переходові деяких з них на українську мову викладання, а також впровадженню української мови в практику документообігу, адміністрування.

У Донецькій області, як наслідок політики компартійного режиму, відчувається гостра нестача фахівців з української мови, що також відчутно гальмує процес відродження, полегшує деструктивну діяльність противників незалежности. У цих умовах велику надію покладається на ті навчальні заклади, які готують кадри вищої кваліфікації для праці в галузі україністики. Таких, на жаль, мало: це передусім філологічні факультети Донецького Університету та Слов'янського Педагогічного Інституту.

У Слов'янському Педагогічному Інституті філологічний факультет почав функціонувати недавно — з 1994 року — спочатку в складі факультету підготови вчителів початкових кляс, а від 27-го червня 1996 року як самостійна структурна одиниця. Тепер тут навчається 326 студентів (255 із спеціяльности „українська мова і література", 71 — „англійська мова і література"). У наступному, 1998 році, будемо мати перший випуск.

Велику увагу приділяється вихованню не просто вчителів середніх шкіл, а й „вирощуванню" творчих і національно орієнтованих особистостей. З цією метою в навчальний плян факультету запроваджені такі дисципліни (яких, до речі, немає в інших інститутах аналогічного профілю), як „Основи журналістики", „Творча лябораторія письменника", „Історія південносхідної України", „Історія Церкви в Україні", „Українська закордонна література" (творчість письменників за межами України).

При факультеті створений науковий народознавчий центр „Південна *Слобожанщина*", *який* здійснює й координує дослідження говірок, народної творчости нашого регіону; є вже й дві публікації. У квітні цього року факультет видав перший випуск альманаху „Євшан", де вміщені художні твори наших початкуючих авторів. Великі надії покладаємо на це видання як на школу для тих, хто мріє стати в майбутньому журналістом, письменником чи літературним критиком.

Звичайно, доводиться поборювати немалі труднощі в умовах зубожіння населення, економічної кризи та інших негативних явищ, тому з почуттям великої вдячности цінимо жертовну допомогу заокеанських братів і сестер. З ініціятиви професора Віталія Кейса, родом донбасівця, створений у ЗСА Комітет допомоги українським школам Донбасу, який зібрав і передав, 2,000 дол. на розвиток народознавчих студій у Донецькому Університеті та Слов'янському Педагогічному Інституті.

За допомогою наших закордонних братів, зокрема таких, як Віталій Кейс (особисто надіслав 30 пакунків книг), Ада Кулик, Ганна Черінь — із ЗСА, Олена та Богдан Мацьків (Канада), Олекса Горбач (Німеччина), при нашому філологічному факультеті зформована „Бібліотека закордонної україніки". На основі її фондів деякі студенти-філологи вже розпочали виконання курсових і дипломних праць. До речі, на утримання й обслуговування цієї бібліотеки В. Кейс та його сестра Тетяна асигнували 2,000 дол.

Нещодавно В. Кейс привіз із ЗСА комп'ютер, подарований факультетові Володимиром Воловодюком. За фонди Івана та Люби Заковоротних незабаром буде видана великим тиражем книжка проф. В. Горбачука „Барви української мови", яка безкоштовно поширюватиметься в зросійщених регіонах України.

Не можна без глибокого зворушення й вдячности не згадати й таке: Об'єднання Українських Православних Сестрицтв ЗСА протягом двох останніх років видало аж 25 стипендій для студентів-відмінників, у цьому ж році Сестрицтво української православної парафії св. Покрови у Філядельфії надіслало 528 дол. для надання допомоги студентам.

І викладачі, і студенти дуже вдячні за моральну й матеріяльну підтримку *нашої діяльности, всі ро*зуміють, що ця допомога — не з мільйонерських кишень, що кожен цент зароблений чесною працею, а тому дарунок цей зобов'язує нас ще більше трудитись. Разом з тим він свідчить, яку непереходну вартість має національна ідея і як рушійна, надихаюча сила, і як чуття, що єднає нас, розпорошених у світі, розділених відстанями, в одну сім'ю.

Василь Горбачук,
професор, декан
філологічного
факультету.

У ВІВТОРОК, 8-ГО ЛИПНЯ, Північна Корея офіційно проголосила закінчення трирічної офіційної жалоби її померлого довголітнього вождя Кім Іль Сунга. Тепер, згідно з повідомленнями японських засобів масової інформації вільним залишається шлях для перебрання влади його сином і наслідником Кім Йонг Ілем. Одначе деякі аналітики уважають, що Кім Йонг Іль тепер не буде спішитися перебирати керівництво країни у свої руки з уваги на існуючі економічні проблеми, а зокрема брак харчів у країні.

СОТЕРБІ'С ОДНА З НАЙБІЛЬШ відомих ліцитаційних фірм у світі, минулого понеділка, 7-го липня, повідомила, що від 11-го до 19-го вересня, у нюйоркських приміщеннях цієї фірми відбудеться публічна випродаж особистих властностей князя і княгині Віндзорів. Понад 40,000 закаталогованих предметів буде запропоновано зацікавленим покупцям і таким способом закінчиться останній розділ найбільш відомої любовної афери XX сторіччя. У 1936 році англійський король Едвард VIII зрікся свого предківського спадку та обов'язку — англійської корони, в ім'я любови, заявляючи, що не могтиме виконувати своїх королівських обов'язків без допомоги жінки, котру кохає — двічі розведеної американки Волліс Сімпсон.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ГАРАСИМ РОМАНІВ член УНС Відд. 42-го Т-ва ім. Т. Шевченка в Пассейку, Н.Дж. помер 28-го березня 1997 року на 79-му році життя. Нар. 1918 року в селі Туря, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Юліяну, дочку Юлію, сина Михайла, внуків Юстина, Пейдж, Роналда і Стефанію. Похорон відбувся 2-го квітня 1997 року на цвинтарі св. Михаїла в Лоді, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Юліян Котляр, секр.

ВОЛОДИМИР ЧЕКАЙЛО член УНС Відд. 399-го в Чикаґо, Ілл. помер 6-го березня 1997 року на 37-му році життя. Нар. 1959 року в Конускі Королівскі, Самбірський Район Львівська область, Україна. Членом УНС став 1996 року. Залишив у смутку дружину Ярославу, дочку Галю, маму Анну, сестри Надію і Марію, дальшу родину Василя Скиби з дітьми в Америці, Миколу, Андрія, Галину і Валю. Похорон відбувся в селі Конюшки Королівські в Україні.

Вічна Йому Пам'ять!

Андій Скиба, секр.

МАРІЯ РИБАЛТ член УНС Відд. 230-го Т-ва ім. св. Івана Хрестителя в Янґставні, Огайо померла 30-го січня 1997 року на 74-му році життя. Нар. 15-го березня 1922 року в селі Нанчівка, Старий Самбір, Україна. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку двоє племінників. Похорон відбувся 2-го лютого 1997 року на цвинтарі Кальварія в Янґставні, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Аннабелля Боровицька, секр.

МИЛДРЕД МАРГАМ член УНС Відд. 98-го Т-ва ім. св. Володимира в Шенандоа, Па. померла 3-го лютого 1997 року на 85-му році життя. Нар. 14-го липня 1911 року в Шенандоа, Па. Членом УНС стала 1946 року. Залишила у смутку дочку Керол, братів Симона й Івана, сестру Люсі Войчек, троє внуків, племінників і племінниць. Похорон відбувся на цвинтарі св. Михаїла у Фреквилл, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Ольга Дудіш, секр.

ФИЛИП ІВАНИЦЬКИЙ член УНС Відд. 461-го Т-ва ім. Івана Мазепи у Велленд, Онт. помер 3-го січня 1997 року на 93-му році життя. Нар. 1904 року в селі Відконови, Львів, Україна. Членом УНС став 1945 року. Залишив у смутку дружину Петрусю, сина Якова з дружиною в Канаді, три сестри і одного брата в Україні. Похорон відбувся 6-го січня 1997 року на цвинтарі Вікторія Ловн в Ст. Катеринс, Онт. Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Мирон Ґрох, секр.

ПЕТРО БУХВАК член УНС Відд. 379-го Т-ва ім. св. Юрія в Чикаґо, Ілл. помер 18-го лютого 1997 року на 68-му році життя. Нар. 1928 р. в Польщі. Членом УНС став 1987 р. Залишив у смутку дочки з родинами. Похорон відбувся 21-го лютого 1997 р. на цвинтарі св. Миколая в Чиаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Мирон Лущак, секр.

МЕРІ М. МОЛОКО член УНС Відд. 20-го в Гемтремку, Миш. померла 12-го січня 1997 року на 83-му році життя. Нар. 4-го жовтня 1913 року в Портаж, Па. Членом УНС стала 1966 року. Залишила у смутку Джерома Марковича, Реймонда Марковича й Елизабет Сотник. Похорон відбувся 14-го січня 1997 року на цвинтарі Мт. Говп в Лівонії, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ФРЕНК ЧЕБІНЯК член УНС Відділу 21-го Т-ва „Запорозька Січ" в Джансон Сиґі, Н.Й. помер 9-го грудня 1996 року на 77-му році життя. Нар. в лютому 1919 року в Бінгемтоні, Н.Й. Членом УНС став 1936 року. Залишив у смутку дві сестри, двох братів і внуків та дальшу родину. Похорон відбувся 12-го грудня 1996 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Джансон Сиґі, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Бараник, секр.

АННА ЗАХАРИЙ член УНС Відділу 240-го Т-ва ім. Е. Коновальця в Пармі, Огайо померла 14-го грудня 1996 року на 79-му році життя. Нар. 1917 року в Підгайцях, Україна. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку чоловіка Івана, синів Степана і Тараса, дочку Марійку, внуків і правнуків. Похорон відбувся 17-го грудня 1996 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Богдан Семків, секр.

ВОЛТЕР КАЗАБА член УНС Відд. 282-го Т-ва „Непорочне Зачаття" у Вилкіс Берри, Па. помер 24-го січня 1997 року на 83-му році життя. Нар. 1913 року в Плейнс, Па. Членом УНС став 1943 року. Залишив у смутку дружину Юлію (Чапка), дочок Христину Кункл і Роксану Фішер, Деніс, сина Леонарда, п'ятеро внуків, сестру Пахонію і брата Едварда. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Плейнс Твп., Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Марія Болоська, секр.

МАРІЯ КУЛЯВЕЦЬ член УНС Відд. 295-го Т-ва ім. Святого Духа в Акроні, Огайо померла 31-го грудня 1996 року на 98-му році життя. Нар. 27-го грудня 1898 року в Самборі, Україна. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку дочок Мері Дженкінс і Гелен Аллен. Похорон відбувся 3-го січня 1997 року на цвинтарі Св. Марії в Равені, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Ґеновефа Жеребняк, секр.

